ХЭ ЕХЭЭР ГАРГАБАЛ, ШЭМЭТЭ КУКУРУЗА УРГАХАЛ

…гатайн Ленинэй нэрэмжэтэ колхоз кукурузын поли дээрэ 6000 тонно шэбхэ гаргаха аад, 5534 тонно гаргаад байна. Ажахы бүхэн энэ колхозһоо жэшээ абагты.

…НУУДАЙ ПРОЛЕТАРИНАР, НЭГЭДЭГТЫ!

40-дэхи жэлээ гараа

УРЯАД ҮНЭН

Буряадай обкомой, Улаан-Үдын горкомой, Буряадай АССР-эй Верховно Совѣдэй орган

(…132) | 1963 оной мартын 24, воскресени | Сэн 2 мүнгэн

«Октябрьский» совхозой (Зэдэ) суута кукурузашан, Буряадай АССР-эй Верховно Совѣдэй депутат Кузьма Гаврилович Леонтьев.
Ф. СОРОКИНОЙ фото.

…Н УЯЛГАЯА ДҮҮРГЭ, …ҺЭН ҮГЭДӨӨ ХҮРЭ!

…К-гай нояб… шиидхэбэ… …үлэн, хүдөө …аа продукт… …үргэн элбэг… тон шухала …унис парти… Энээнтэй …и республи… ажахынхид …ажалай хэ… …дукци гүрэн… гэжэ социа… …ад, тэрэнээ …лөө тэмсэжэ …ондо 46,4 …яха, 100 мян… 5,2 мянган …9 мянган үн… …удалдаха уял… хадаа Эхэ …да хүдөөгэй… …алшадай аба… …га гээшэ.

…республикы… …лон совхо… …дөө ажахын… …ээр зорилго …р даа, лаб Колхоз, сов… …эдбэриин уп… абаһан уял… хүсэд арга …имэһээ дүүр… дүүргэхэшье уялга абаһа… зохёоһоноо… …амараад, тэ… бүтэхэ шэн… …мхидхэлэй хү… …ангүй, үүсхэл …гангүй, эль… һуугаа һаа, …эй бэелүүлэг… …иинь лабтай. …оз, совхозуу… …ин управле… …һан уялгые …аргагүй. Тэрэ… …н тулада эсэ… …дэнгүй, үдэр… …эмтэй зорим… …лаха, эрид …хэ шухала.

… үзэхэдэ, за… …иин управле… …идагшад, кол… …хозуудай хү… абаһан уял… һара бүри, …артал бүри …өөр дүүргэжэ …үүсхэл орол… …гүй, эршэмтэй …гүй, ажалша… …иалис мүры… …р эмхидхэнэ… …лай продукт… тушааха та… …ой түрүүшын …эбэй хангал… …бэелүүлэгдэжэ энээние эли …жэ үгэнэ. До… …эгэдэхи квар… …ээ байхада …ер мяха гү… …аагүй колхо… байхань гай… …ээлхэдэ, Хо… …риин управле… …изм» колхоз нүхэр Баль… …организациинь …эр Галсанов), үйлэдбэриин «Восход» кол… …гшэнь нүхэр …организациинь …р Русин) 1963 … гүрэндэ нэ… мяха тушаа… …р. Теэд һүөөр …, кварталайн… …сход» колхоз …цент, «Комму… …цент дүүргэн… …юбшорходоо …үхэд юу бо… …эшэб. Абаһан …лһан түсэбөө бүхэндэ заа… …тухай асууда… …гаар табигда… кварталайн… бэелүүлэнгүй һууха гээшэ ехэ эшхэбтэр, нэрэеэ хухарһан, харюусалгаяа мартаһан, журамаа алдаһан ябадал болоно.

Тэрэшэлэн мал ажалай продуктнуудые гүрэндэ худалдаха кварталайнгаа түсэб бэелүүлхэ талаар ехэхэн гээгдэлдэ ороһон ажахынууд бии. Жэшээнь, мартын 20-ой байдалаар, кварталайнгаа түсэб Дэрээнэй совхоз (директор нүхэр Цыбиков, парторганизациинь секретарь нүхэр Гомбоев) мяхаар миил 17 процент, һүөөр—67 процент, Пограничная совхоз (директор нүхэр Кривогорницын, парторганизациинь секретарь нүхэр Гылыкпылов) мяхаар—48 процент, һүөөр—35 процент дүүргээд байнхай. Эдэ ажахынуудай арга боломжыень хараад үзэхэдэ иимэ ехэ таһалдалда орохо зэргэгүй байгаа. Эдэнэй түсэбөө дүүргээгүй байһанайнь гол шалтагаан юуб гэхэдэ, эдэнэр арга боломжоёо хэрэглэжэ шадаагүй, түсэбөө заатагүй дүүргэхээр үүсхэл оролдолго гаргаагүй, ажалшадай дунда ойлгууламжын хүдэлмэри ябуулаагүй, малшад болон һаалишадай дунда социалис мүрысөө эмхидхээгүй. Жэшээлэн хэлэхэдэ, малшан бүхэнэй малаа һайнаар шахажа таргалуулаад, һаалишан бүхэнэй абаһан уялгаяа үдэр бүри дүүргээд байгаа һаань, ажахы бүхэн мяхашье, һүшье элбэгтэй, гүрэндэ тушааха юумэеэ саг соонь тушаагаад лэ байха һэн бэлэй. Энэ хадаа гол түлэб эмхидхэлэй хүдэлмэриһөө, тэрэнэй нүлөөнһөө дулдыдана ха юм.

Зарим үйлэдбэриин управленинүүд тэрэшэлэн ехэ хожомдожо ябана. Мартын 20-ой байдалаар, нэгэдэхи кварталайнгаа түсэб Хяагтын үйлэдбэриин управлени (начальник нүхэр Иванов, парткомойнь секретарь нүхэр Баирбиликтуев) мяхаар—69 процент, һүөөр—57 процент, үндэгөөр—82 процент, Түнхэнэй үйлэдбэриин управлени (начальник нүхэр Серебренников, парткомойнь секретарь нүхэр Византийский) мяхаар—71 процент, һүөөр—43 процент, үндэгөөр—53 процент, Баргажанай үйлэдбэриин управлени (начальник нүхэр Еланов, парткомойнь секретарь нүхэр Базаров) мяхаар—50 процент, һүөөр—60 процент дүүргээ болонхой. Эдэ управленинүүдтэ кварталайнгаа түсэб мал ажалай продукт бүхэнөөр болзор соогоо дүүргэхэнь бэрхэтэйхэн болоод байна. Эрид түргэн хэмжээ абалтай болоо. Эндэ үдэр бүхэн шиидхэхы удха шанартай болонхой.

Мүнөө колхоз, совхоз бүхэн, үйлэдбэриин управлени бүхэн ехэ эршэмтэйгээр, үүсхэл оролдосотойгоор хүдэлөөд, арга боломжоёо шадамараар хэрэглээд, хүсэ шадалаа бүрин элсүүлээд байбал, үсөөхэн үдэр соо эрид хубилалта хэхээр байна. Мал ажалай продуктнуудые гүрэндэ худалдаха кварталайнгаа түсэб республикамнай дүүргэхэ ёһотой. Эндэ колхоз, совхоз бүхэн, үйлэдбэриин управлени бүхэн, ехэ эршэмтэйгээр, оруулха уялгатай. Абаһан уялгаяа дүүргэ, хэлэһэн үгэдөө хүрэ!— эрилтэ иигэжэл табигдана.

Рейд-шалгалта

Һайн бэлэдхэлтэйгээр угтахын түлөө

Хүдөө ажахыгаа хүгжөөлгөөр орон доторхи таряашадай бүгэдэ ниитын социалис мүрысөө дэлгэрүүлһэн Краснодарай хизаарай Усть-Лабинска үйлэдбэриин управлениин колхознигууд болон совхозуудай хүдэлмэришэдэй гайхамшагта үүсхэлые халуунаар дэмжэжэ, Хэжэнгын совхозой механизаторнууд, хүдэлмэришэд болон хүдөө ажахын мэргэжэлтэд мүнөө жэлэй хабарай тарилгые хэзээ хэзээнэйхиһээ эмхитэйгээр үнгэргэхэ гэжэ шиидэбэ.

Тарилгаяа тон богонихон болзорто эрхим шанартайгаар хэжэ дүүргэлгын гол түлэб техникэһээ дулдыдаха байһыень хараада абажа, эндэхи механизаторнууд түрүү арга хэрэглэн, трактор, сеялкэ, плуг болон бусад зэр зэмсэгүүдээ саг соонь, шанартайгаар заһабарилаа. Гэбэшье, энэ совхоздо элдэб маркын 116 трактор, тэрэ тоодо «ДТ-54»—45 трактор, «МТЗ-38»—32 тракторые нягталан шалгахада, зариманданъ шухала хэрэгтэй запчастьнууд мүнөө болотороо олдоогүй байһаар.

Хабарай тарилгын үедэ тракторнуудые хоёр халаанда хүдэлгэхын тула хамта 178 тракторист хэрэгтэй аад, мүнөө 123 тракторист бии болонхой, бусадынь мартын һүүлээр бүгэдэ ниитын һуралсалай шалгалта барижа, курсаяа дүүргэһэн 40 тракторист үшөө нэмэгдэхэ байна.

Совхозой хоёрдохи отделени (эрхилэгшэнь Буда Намдаков) хабарай тарилгада бараг һайнаар бэлдээ гэжэ тэмдэглэмээр.

Гурбадахи отделенинь (эрхилэгшэнь Гутаб Базаржапов) мүн лэ үрэһэ хүрэнгээе шанартайгаар сэбэрлэжэ дүүргэхэ болонхой.

Гэхэ зуура хабарай тарилгын бэлэдхэлэй хүдэлмэри үшөөл хангалтагүйгөөр ябуулагдажа байна.

Нэн түрүүн тарилгын эхилһэн үдэрһөө захалаад дүүрэтэрнь, механизаторнууд бултадаа полевой станда байха болоно. Тиимэһээ полевой стануудые һайнаар заһабарилжа, тэндэ ниитын эдеэ хоол, (столово), улаан булан, культбазануудые бии болгохо шухала байгаа бшуу. Теэд энэ шухала хэрэгые тоодоггүй хүтэлбэрилэгшэд мүнөө болотор полевой стануудаа заһабарилаадүй байна. Совхозой 5-дахи отделениин полевой стан пеэшэнгүй, сонхонуудайнь раманууд үгы болошонхой, гэрэйнь оройн хушалта һалхинда хиидэшэнхэй юм. Таряан ажалай бригадир нүхэр Г. В. Ивановһоо хэзээ энэ полевой станаа заһабарилхабта гэжэ асуухада, хабарай тарилга үшөө үдыхэн байна даа, хэрбээ эртэнһээ заһабал, бии юумэ үгы болошохо ха юм. гэжэ харюусана. Иимэ баримтанууд совхозой 3-4-6-дахи фермэнүүдтэ бии. Тиихэдэ 1-дэхи отделени (эрхилэгшэнь Д. Жамсаранов, партийна бюрогой секретарь Б. Жанаев) хамта дээрээ 6830 центнер үрэһэ хүрэнгэ сэбэрлэхэ аад, «ОС—3» машинаар арай гэжэ 1000 центнер сэбэрлээ. Теэд иимэрхүү жэшээнүүд бусадшье отделенинүүдтэ бии. Мүн тарилгада хэрэгтэй горючи ба түрхихэ зүйлнүүд үшөөл дутуу гэжэ тэмдэглэмээр. Мартын 15-най мэдээгээр миил 90 тонно горючи шэрэгдэнхэй.

Мүн хабарай тарилгын үедэ полевой стан дээрэ байраар байжа хүдэлхэ механизаторнуудай ажалайнгаа һүүлээр сүлөө сагаа культурнаар үнгэргэхэ улаан булан, культбазанууд 3-5-6-дахи отделенинүүдтэ эмхидхэгдээдүй. Нэгэшье полевой станда лозунг, плакадууд гэжэ харагданагүй. Һаяхан Хориин үйлэдбэриин управлениин партийно-гүрэнэй хиналтын комитедэй түрүүлэгшэ нүхэр Н. И. Егоров тус совхоздо ерэжэ, хабарай тарилгын бэлэдхэлые шалгаха гурбан бүлэг эмхидхээд, бүхы фермэнүүдээр ябажа шалгаа. Хабарай тарилгын бэлэдхэлэй талаар бии байгаа дутагдалнуудые элирүүлбэ. Тэдэниие ойрын үдэрнүүдтэ усадхаха, шиидхэбэри абтаа.

Мүнөө хабарай тарилгые эрхим бэлэдхэлтэйгээр угтажа, богонихон болзор соо шанар һайнтайгаар хэжэ дүүргээд, тарилгадаа ёһотой һайн харууһа хангаха бэзэ гэжэ бүхы механизаторнуудта, хүтэлбэрилэгшэдтэ найдагдана.

Рейдовэ шалгалтада хабаадагшад:
П. Содбоев,
Н. Бочкин.

Оньһожоруулгын ашаар

ТАРБАГАТАЙ. (Телефоноор абтаба). Үнеэдээр олон манай колхоз энэ жэлдэ кукуруза тарилгые 222 гектараар үргэдхэжэ, хамта 720 га тариха гэжэ шиидээд, мүнөө тэндээ наг шэбхэ түлэг зөөжэ байна. Һүүлэй мэдээгээр тэндэ 5534 тонно шэбхэ гаргагдаа. Энэ хүдэлмэридэ 5 «Беларусь» трактортай, 2 автомашинатай, мүн шэбхэ ашаха түхеэрэлгэтэй «ДТ-54» трактортай оньһожоруулагдаһан колонно ажаллана.

Колхоздомнай бүхыдөө 5 звено эмхидхэгдэнхэй. Тэдэниие даагшаар Кирилл Петров, Пантелей Кушнарев, Григорий Назаров, Исай Назаров, Артем Петров гэгшэд эдэбхи үүсхэлтэйгээр хүдэлнэ. Мүнөө эдэнэр «Беларусь» тракторааараа шэбхэ зөөжэ, поли дээрээ тараана.

Кукуруза тариха трактор, сеялкэ, культиватор хүсэд заһабарилагданхай. «Буковинская-3» сортын үрэһэн хүсэд хүрэхөөр зөөгдэжэ абтаа.

Эдэ үдэрнүүдтэ кукурузын полидо үшөө 4 мянга гаран тонно шэбхэ зөөжэ гаргаха гэжэ шиидэнхэйбди. Тиигэжэ шэбхэ зөөхэ түсэбөө 160—170 процент дүүргэхэ зорилго табигданхай. Мүнөө үдэртөө 250—300 тонно шэбхэ гаргагдана.

Энэ жэлдэ гектар бүриһөө 300 центнерһээ бага бэшэ ногоон набша намаа ургуулжа абаха гэһэн социалис уялгаяа манай кукурузашад нэрэтэй түрэтэйгөөр бэелүүлхэ бэзэ гэжэ найдагдана.

М. Кожевников
Ленинэй нэрэмжэтэ колхозой түрүүлэгшэ.

Республикын колхоз, совхозуудта хонидой түл хэр зэргэ абтажа байһан тухай

1963 оной мартын 20-ной мэдээн

Управленинүүд	Хурьгадай бүхыдөө абтаһаниинь	Тэдэнһээ гарзалһаниинь (процентээр)
Баргажанай	**57724**	**1,6**
Түнхэнэй	**12520**	**2,9**
Кабанскын	**6974**	**3,5**
Зэдын	**115570**	**9,5**
Хориин	**113917**	**5,1**
Мухар-Шэбэрэй	**94920**	**4,5**
Улаан-Үдын	**42912**	**4,6**
Хяагтын	**107133**	**10,5**
Туршалгын станци	**4857**	**2,9**

Эндэ толилогдоһон мэдээн дээрэһээ харахада, түл абалгын бэрхэтэйшэг байдалда ороһониинь элирнэ. Үнгэрһэн хэдэн арбан хоногой үедэ олонхи ажахынуудта хурьгад тон үсөөн абтабашье, нилээд олон түл гарзалһан байна. Март һарын хоёрдохи арбан хоногто миил 29,5 мянган хурьган абтаа. Ондоогоор хэлэбэл, ажахынуудта бии байһан бүхы зуун эхэ хонин, бэсэ хүсэһэн түлгэ бүриһөө оройдоол 70 хурьган, харин Түнхэнэй, Баргажанай Хяагтын управленинүүдтэ миил 55—68 хурьган абтаһан болоно.

Бүхыдөө абтаһан хурьгадай аяар 63 мянган гарзалаа гэхэ гү, али бүхы түрэһэн хонидой 11 процентнь хурьгагүй болонхой. Хяагтын үйлэдбэриин управлениин колхоз, совхозуудта хонидой олоороо хурьга хаяһан, дутуу түрэһэнһөө, мүн нарай түлнүүдэй гарзалһанһаа боложо, түл түрэсын 17,5 процент хоролтодо орошоо. Эндэ һүүлшын арбан хоног соо бүхыдөө абтаһан хурьгадайнь 55,6 процент гарзалаа бшуу. Сэлэнгын совхоздо, Карл Марксын нэрэмжэтэ, «Эрдэм» колхозуудта хурьгад илангаяа олоор хоролтодо ороһон байна.

Нэн түрүүн ажахынууд түл абалгада һайнаар бэлдэжэ шадаагүй, үбһэ, тэжээлэ хайнша хэрэгээр гаргашалжа, түл абалсахаар ерэһэн хүнүүдые зүбөөр хэрэглэжэ шадаагүй гээшэ. Харин энэ хүдэлмэриие зүбөөр эмхидхэжэ, оролдосотой һайнаар хүдэлһэн бригада, отаранууд түл эрхим һайнаар абажа, гарза хоролтогүйгөөр түлжүүлнэ. Баргажанай XXII партсъездын нэрэмжэтэ колхозой хонишон Ц. Линхобоев, Эрхирэгэй совхозой хонишон Р. Балеев гэгшэд зуун эхэ хонин бүриһөө 95—97 хурьга түлжүүлнэ. Иимэ жэшээнүүд управлени бүхэндэ бии.

Тиимэһээ абтаһан хурьгадые гарза хоролтогүйгөөр түлжүүлхэ арга боломжо хаанашье бии ха юм. Мүнөө хабар болоходо сагай уларил эрид хубилжа, адууһа мал хүсэ шадалаа ехээр һуларха бшуу. Энээниие хараада абажа, хонишод, хурьганшад бүхэн нарай малые илангаяа оролдосотой һайнаар харууһалха, зүбөөр эдеэлүүлхэ тушаа гол анхаралаа хандуулха зэргэтэй.

Москвада болоһон зүблөөнэй һүүлээр ямар асуудалнуудта анхарал ехээр табижа байнабта?

Иимэ асуудалтайгаар манай корреспондент Улаан-Үдын үйлэдбэриин управлениин начальник нүхэр Н. Т. Антоненкодэ хандаба

Манай үйлэдбэриин управлениин ажахынууд Улаан-Үдэ хотые тойроод байдаг хадаа тэдэнэр городой ажалшадые нэн түрүүн хартаабха, овощ болон һүөөр хангаха уялгатай гээшэ. Энээн тухай Москвада болоһон зүблөөн дээрэ нүхэр Н. С. Хрущев онсолон тэмдэглэһэн, мүн КПСС-эй ЦК-гай Президиумдэ бэшэһэн бэшэг соогоо хэлэһэн байна. Мүнөө үедэ управлениин хүдэлмэрилэгшэд, мэргэжэлтэд ажахынуудтаа овощ, хартаабха ехээр тариха асуудалда анхарна. Хартаабха тарилгаар Онохойн, Эрхирэгэй совхозууд, «Маяк», Калининай нэрэмжэтэ колхозууд гол түлэб мэргэжэхээр хараалланхай. Эгээ манай управлениин ажахынууд энэ жэлдэ 1810 гектар хартаабха, 530 га овощ тарихаар хараалланхай. Тэрэ тоодо Онохойн совхоз 300 га хартаабха тариха гэхэ гү, али тэрэнээ нёдондонойхиһоо хоёр дахин үргэдхэхэ болоно. Мүн энэ совхоз 100 гектар овощ тариха юм.

Һаяхан Онохойн совхоздо манай управлениин ажахынуудай хартаабха, овощ ургуулагшад сугларжа, энэ жэлдэ бэелүүлхэ зорилгонуудаа зүбшэн хэлсэһэн, дүй дуршэлөө халан абалсаһан байна. Илангаяа Ивалгын «Коммунизм» колхозой огородой бригадые даагша нүхэр Яковлев ажал тухайгаа һонирхолтойгоор хөөрэжэ үгөө. Мүн Москвагай областиин «Большевик» совхоздо экскурсяар ошожо ерэһэн Онохойн совхозой хүдэлмэришэд тэндэхи хартаабхашадай, овощ ургуулагшадай дүй дуршэл тухай хөөрөө.

Городтой хаяа хадхажа һуудаг Эрхирэгэй совхоз энэ жэлдэ 200 гектар хартаабха, 100 гектар овощ тариха зорилготой.

Огородой эдеэн гол түлэб «Коммунизм», Улаан-Оронго «8-ое Марта» колхозуудта, Эрхирэгэй совхоздо таригдаха юм. Тиихэдээ ямар ажахы ямар овощ ургуулхаб гэжэ гол түлэб хубаарилагданхай. Жэшээнь, «Коммунизм» колхоз үгэрсэ ехээр тариха даабаритай.

Эдэ бүгэдэһөө гадна манай ажахынууд эртын овощ теплицэ соо ургуулха талаар ехэ хүдэлмэри хэжэ байнхай. Улаан-Оронго колхоздо 1000 дүрбэлжэн метр талмайтай теплицэдэ үгэрсэ таригдажа, мартын 25-һаа ургаса хуряагдажа эхилхэнь. Энэ колхоз үшөө 1000 дүрбэлжэн метр талмайтай арочна теплицэ барижа байнхай. «8-ое Марта» колхоз 2000 дүрбэлжэн метр талмайтай арочна дүрбэн теплицэ барижа эхилээ. Эрхирэгэй совхоз мянган дүрбэлжэн метр талмайтай теплицэ Талецкэ совхозһоо дамжуулан абаад, саашадаа тарилга хэдэг болохо юм. Мүн «Коммунизм» колхоз арочна нэгэ теплицэ барижа захалаа.

Мүнөө үедэ управлениин ажахынууд хартаабха, овощ тариха газартаа наг шэбхэ зөөжэ, тэрэнээ тарилгада бэлдэжэ байнхай.

Гэхэ зуура овощ ехээр ургуулаад, тэрэнээ саг соонь хуряажа абаха, бүйлуулха асуудалда эртээнһээ анхарал табижа байнхайбди. Жэшээнь, «Коммунизм» колхоздо ургуулагдаһан зарим үгэрсые байра дээрэнь дабһалжа болохо байна бшуу.

Москвада болоһон зүблөөн дээрэ үгэ хэлэһэн хүнүүд хүдөө ажахын ургамалнуудай баян ургаса жэл бүри хуряадаг тухайгаа мэдүүлһэн байна. Илангаяа ороohо таряанай гектар бүриһөө 25—35 центнер ургаса хуряадаг байха юм. Эдэнэй хэлэһые шагнажа һуухадаа манай эндэхи ажахынууд газараа зүбөөр хэрэглэжэ шаданагүй, тон бирагүй ургаса абанабди гэжэ һанагдаа. РСФСР-эй хүдөө ажахын министрээр томилогдоһон нүхэр Воловченко һайн шанартай үрэһэ хааха тушаа тон зүб хэлээ. Үрэһэндэ имагтал томо, һайн шанартай ороohон илгагдажа хаагдаха ёһотой гэжэ хэлэһэн байна. Энээн дээрэһээ ухаан абажа, мүнөө жэл ажахы бүхэндэ үрэһэнэй таряа ургуулан абаха тусхай талмайнуудые эртээнһээ тодорхойлжо, тэрэнээ дүй дуршэл ехэтэй хүнүүдтэ даалгажа, тарилгынь хойноһоо ехэхэн анхарал табигдаха байна.

Манай ажахынуудта ороohо таряанай ургаса үнөө яахадаа багаб гэхэдэ, үрэһэ тарилгын нормые багадуулна гээшэбди. Илангаяа Ивалгын, Загарайн колхозууд үрэһөө бага нормоор тарихые оролдолог гээшэ. Мүнөө жэлдэ управлениин хүтэлбэрилэгшэд, мэргэжэлтэд ороohо таряанай үрэһэ гектар бүридэ адагынь 2,2 центнер тариха гэжэ хэлсээд байнабди. Энээниие ажахынуудта хүдэлмэрилдэг агрономууд дэмжэнэ.

Үнеэнэй һү шэмые дээшэлүүлхын тула кукуруза ехээр ургуулха хэрэгтэй байна. Теэд урда жэлнүүдтэ манай эндэхи ажахынууд кукурузын биратай ургаса абадаггүй байгаа. Байгша ондо урда жэлнүүдэйнгээ алдуу эндүүе хараадаа абажа, кукурузаяа гол түлэб үһа мүрэнэй эрьеэр, гол газарта тариха гэжэ шиидээбди. Энэ жэлдэ кукурузые тарилга 2000 гектараар үргэдхэгдэжэ, 7700 гектарта хүргэгдэхэ юм. Жэшээнь, Тарбагатайн «Коммунизм» колхоз Хёлго мүрэнэй эрьедэ шэнэ газар хахалжа, кукуруза тарихаяа байна. Мүн Сэлэнгэ мүрэнэй ольторогто Салхита гэжэ газарта «Маяк», «Дружба», «8-ое Марта» колхозуудай эзэлдэг мянгаад гектар шэнэ газар бии. Энээниие элдүүрилжэ, кукуруза тариха бэлэдхэлэй хүдэлмэри хэжэ байнабди.

Мүнөө жэлдэ манай управлениин ажахынууд 10 мянган гектар шэниисэ ехээр тарижа, тэрэнэй тарилгые 45 мянган гектарта хүргэхэ зорилготой. Тэрэшэлэн үрэһэнэй байхыса горох таригдаха юм. Саашадаа манай эндэхи ажахынуудта горох ургаса ехэтэй байхань дамжаггүй гэжэ һанагдана.

Ниитын адуу малда шэмэтэй һайн тэжээл хүсэд хүрэхөөр бэлэдхэжэ абабал, мал ажалые саашадань хүгжөөхэ зорилгонууд шиидхэгдэхэ байһаниинь элитэ. Гэхэтэй хамта управлениин хүтэлбэрилэгшэд, мэргэжэлтэд үнеэдэй һүнэй тоһолигые дээшэлүүлхэ асуудалда анхаржа эхилээ. Мүн үнеэдые оньһон аргаар һаадаг болохо талаар ехэхэн эмхидхэлэй хүдэлмэри хэхэ болонобди. Мүнөө үедэ «8-е Марта» колхоздо «ёлочко» тодхогдоод, үнеэд тон һайнаар һаагдажа байнхай. Эндэ үнеэдые оньһон аргаар һааха тусхай дулаан байра, үнеэдэй дэлэн угааха халуун уһан, электрын гэрэлэй унтарбал, тэрэниие һэлгэхэ двигатель бии. Иимэ байра байдал түхеэрэнгүй үнеэдые оньһон аргаар һааха тухай хөөрэлдөөн дэмы гээшэ.

Саашадаа ажахынуудта үнеэдэй тоо олошоруулха тушаа хэмжээ абаха болонобди. Мүнөө үедэ элдүүриин газарай зуун гектар бүридэ оройдоо 3,7 үнеэтэй байнабди. Тиин зүблөөн дээрэ үгэ хэлэхэдээ, нүхэр Н. С. Хрущев элдүүриин газарай зуун гектар бүридэ 25 үнеэтэй болоходоол мал ажалай продуктнуудые элбэг болгожо шадахабди гэжэ тэмдэглэһэн байна бшуу. Үнеэдэй тоо олошоруулхадамнай юун һаад хэнэб гэхэдэ, үбэлжэлгэдэ жэжэ мал олоороо ороно гээшэ. Хэрбээ мүнөө үедэ эмхидхэгдээд байһан мал шахан таргалуулдаг совхозуудта жэжэ малай эрэнүүдыень худалдабал, эмэ малай тоо эрид олошоруулха аргатай болохо байгаабди. Теэд мүнөө дээрээ энэ асуудал захадаа гаратар шиидхэгдээгүй байһаар. Энээниие яаралтайгаар шиидхэхэ хэрэгтэй гэжэ һанагдана.

Манай ажахынууд тахяа шубуу олошоруулжа, городой ажалшадта үндэгэ элбэг ехээр үгэхэ ёһотой. Энэ жэлэй эсэстэ 170 мянган шубуутай байхаар хараалагдаһан юм. Теэд эдэмнай гол түлэб үндэгэлхэ тахяанууд байха зэргэтэй.

Москвада болоһон зүблөөнэй һүүлээр управлениин хүдэлмэрилэгшэдэй ажал ябуулгые һайжаруулха, ашаа үрэтэй болгохо тушаа оролдолго гаргажа байнабди. «Управлениин хүдэлмэрилэгшэд түл абалгада бэлэдхэлэй үедэ колхоздо харагдаагүй байгаад, хурьгадай үхэл гарзада орожо эхилхэлээр лэ үдэр һүнигүй гүйлгэлдэдэг болоо гэжэ «8-ое Марта» колхозой түрүүлэгшэ нүхэр Ткачев тон зүб ажаглалта хэһэн байна. Управлениин хүдэлмэрилэгшэд, мэргэжэлтэд бүхы сагаа колхоз, совхозуудай үйлэдбэри дээрэ ябажа, эмхидхэлэй хүдэлмэри хэжэ үнгэргэхэ байна. Саашадаа саарһа ехээр бэшэжэ, захяа заабари үгэжэ байха саг үнгэрөө. Энэ талаар республикын Хүдөө ажахын продуктнуудые абаха, бэлэдхэхэ министерство мүн лэ хүдэлмэреэ шэнэдхэн хубилгаха бэзэ гэжэ найдагдана. Юуб гэхэдэ, мүнөө дээрээ. Министерствын зүгһөө саарһан айхабтар ехэ эльгээгдэнэ гээшэ. Мүн управлениин хүдэлмэрилэгшэдһөө энэ тэрэ мэдээсэлнүүдые эрижэ, ехэ сагыень гээлгэнэ.

Б. ГЫЛЫКОВ,
бэшэжэ абаба.

Партийна ажабайдал

Хүдэлмэреэ иигэжэ эхилбэбди

Түнхэнэй үйлэдбэриин управленидэ партийно-гүрэнэй хиналтын комитет 9 хүнүүдһээ бии болгогдоhон юм. Тэрэнэй ажал хүдэлмэридэ туһалжа байхаар хаа хаанагүй бүлэгүүд болон постнууд байгуулагдажа дүүрэбэ. Тиин бүхыдөө 47 бүлэг болон 50 пост бүридхэгдөө. Эдэндэ хамта дээрээ 340 хүнүүд, тэрэ тоодо 117 коммунистнар, 60 комсомолшууд болон 163 партиина бэшэ хүнүүд хабаадуулагданхай.

Колхозуудай, совхозой болон эмхи зургаануудай эдэбхи үүсхэл ехэтэй, үнэн сэхэ, шударгы хүнүүд постнуудай, бүлэгүүдэй гэшүүдээр һунгагдаһан юм. Тиимэһээ, эдэнэр ажал хүдэлмэридэ байгаа дутуу дундануудые элирүүлхэ, ажахы бүхэндэ бии байгаа арга боломжонуудые зүбөөр хэрэглэхэ талаар партийна, советскэ организацинуудта ехэхэн туһа хүргэхэ гээшэ.

Партийна болон гүрэнэй хиналтын комитет, тэрэнэй хүдэлмэридэ туһамаршад болохо пост болон бүлэгүүд өөрынгөө уялга, зорилгонуудые бэелүүлжэ эхилбэ. Мүнөө тэдэнэр колхоз болон совхозой хабарайнгаа тарилгада бэлэдхэжэ байһан асуудалда гол анхаралаа хандуулнад. Мэнэ һаяхан комитедэй ээлжээтэ зүблөөн боложо, «Управлениин совхоз, колхозууд хабарай тарилгада ямараар бэлдэжэ байнаб» гэһэн асуудал зүбшэн хэлсэгдэбэ. Тус зүблөөн дээрэ хабарай тарилгада бэлэдхэлэй муугаар ябажа байһан ушарнууд элирүүлэгдээд, тэдэниие усадхаха талаар шухала хэмжээнүүд хараалагдаһан байна.

Комитедэй заседаниин шиидхэбэриин ёһоор, мартын 14-һөө 25 болотор хиналтын комисси, постнууд совхоз, колхозуудай хабарай тарилгада бэлэдхэжэ байһые тон һайнаар шалгаха ёһотой. Шалгалтын дүнгөөр гобшо хэмжээ ябуулганууд зохёогдожо, партийна организациин суглаан болон правлениин зүблөөн дээрэ хэлсэгдэхээр шиидхэгдэбэ. Мүн энэ харюусалгата хэрэгтэ олониитын хүсэ үргэнөөр хэрэглэхэ гээшэ тон шухала.

Һаяын 3—5 хоногой туршада Түнхэнэй «Сельхозтехникын» нэгэдэлэй хүдэлмэриие нарин шалгажа үзэхөөр комитедэй гэшүүд Ц. Д. Бильгаев болон З. Н. Елшина гэгшэд гаранхай.

Хабарай тарилгада бэлэдхэлэй дутуу дундануудые дары усадхуулжа, тэрэниие саг болзортонь һайн шанартайгаар үнгэргүүлхэ гээшэ партийно-гүрэнэй хиналтын комитедэй гол зорилгонь болоно.

М. Гармаев,
Түнхэнэй үйлэдбэриин управлениин партийно-гүрэнэй хиналтын комитедэй түрүүлэгшэ.

Мүрысэгшэдэй түрүү зэргэдэ

Краснодарай хизаарай Усть-Лабинска үйлэдбэриин управлениин хүдэлмэрилэгшэдэй жэшээгээр бүри мүнөө жэл хүдөө ажахын продуктнуудые абалга, гүрэндэ худалдалгаяа эрид дээшэлүүлхэ зорилгоор манай «Коммунизм» колхозой хоёрдохи отделениин ажалшадай дунда социалис мүрысөөн үргэнөөр дэлгэржэ байнхай. Мүрысэгшэдэй түрүү зэргэдэ отделениин коммунистнар ябана.

Эндэхи партийна организаци 30 гаран коммунисттай юм. Тэдэнэй олонхинь отделениингээ ажахын харюусалгатай участогуудта хүдэлжэ, бүгэдэндэ үльгэр жэшээ харуулан ябадаг. Жэшээ болгон коммунист Мария Чойевна Ринчиновае абаад үзэе. Һаалишанаар хүдэлхэ зуураа, нёдондо жэл нютагай үүлтэрэй үнеэн бүриһөө 1800 литр гэхэ гү, али бүхы дээрэнь 31 мянга гаран литр һү һаажа, колхоз соогоо түрүүлжэ гараа юм. Мүнөө жэлэй түрүүшын хоёр һарын туршада Мария Чойевна дааһан 16 үнеэдһээ 4000 гаран литр һү һаагаад байна.

Тиихэдэ һаалишад—партиин гэшүүд Дулма-Сурун Цыдыпова, Тамара Цыренова, Валентина Гырылова баһал нүхэр Ринчиноваһаа балайшье ехээр гээгдэнэгүй. Нёдондо жэл тэдэнэр үнеэн бүриһөө 1600—1750 литр һү һаажа гараһан байна. Һаалишад-коммунистнар ганцашье өөһэдөө һайнаар хүдэлөөд байдаггүй, мүн сугтаа хүдэлдэг нүхэдэйнгөө дунда ойлгууламжын хүдэлмэри ябуулдаг, ажал хэрэгтэнь туһалдаг гээшэ. Эдэ түрүү нүхэднай коммунис ажалай ударнигай хүндэтэ нэрэ зэргэдэ хүртэнхэй.

Хонишодой дунда дэлгэрһэн социалис мүрысөөндэ коммунист Рабдан Дондокович Чойбоновой отара түрүүлжэ ябана. Тус отарынхид нёдондо жэл хонидоо саг болзортонь искусственна аргаар үрэжүүлээд, мүнөө жэлэй түрүүшын һарануудта хурьга абалгые эмхитэйгээр үнгэргөө. Тэдэнэр 100 эхэ хонин бүриһөө 100 хурьга абаад, гарза хоролтогүйгөөр түлжүүлжэ байнад. Түл абалгын үедэ өөрынгөө дураар сакманщигууд боложо гараһан коммунистнар Федор Цыремпилов, Доржо Цыбиков, Дари Дашиева гэгшэд хонишодто тон ехэ туһа хүргэһэн байна.

Нёдондо жэл манай хоёрдохи отделени муу бэшэ ургаса хуряажа абаа һэн. Жэшээлхэдэ, Базар Жигжитовэй хүтэлбэрилдэг коммунис ажалай хүндэтэ нэрэ зэргэдэ хүртэһэн тракторна бригада тарилгынгаа талмайн гектар бүриһөө 10—11 центнер орооһо таряа хуряажа абаһан юм. Мүнөө жэл отделениимнай механизаторнууд, бүхы гэшүүд бүри үндэр ургаса абахын түлөө тэмсэжэ байнад. Трактор, машина заһабарилха түсэб үни дүүргэгдэнхэй, үрэһэ хүрэнгэ сэбэрлэгдэн, тарилгын шанарта хүргэгдэжэ байна.

Отделениин партийна организаци ажалшадай дунда политическэ хүдэлмэри һайнаар ябуулжа, тэдэнэй хүсэ шадалые ажалай амжалтануудта зорюулна. Социалис мүрысөөнэй дүн ходо гаргагдажа, түрүүшүүлдэ дамжуулгын улаан тугхануud мүнгэн шантайгаар барюулагдажа байдаг. Гүрэндэ мяха худалдаха нэгэдэхи кварталай түсэб үни дүүргэгдээ һэн. (Нэгэдэхи кварталда 340 центнер һү һудалдаха ёһотой байгаабди).

Ц. Сагалеев,
Зэдын үйлэдбэриин управлениин «Коммунизм» колхозой 2-дохи отделениин парторганизациин секретарь.

Сибириин агууехэ мүрэн хазаарлагдахань

ДИВНОГОРСК, (ТАСС-ай корр.). Сибириин агууехэ мүрэн Енисей үшөө мүльһэн гэнжэдээ баригдаанхай, саһан хүнжэлтэеэ. Гансал нэгэ газарта уһан бурьялжа байна. Энээнэй хүсэн асари ехэ даа. 50 метр үргэнтэй харза дээрэ Красноярска ГЭС-эй барилгашад мүрэнэй хүсэтэ урадхалые тогтоожо эхилбэ. Һаяар уһанай урадхал хаагдажа, Сибириин агуу мүрэн шэнэ бетон һабаар урдахань.

1956 он. Намар. Тойроод гүн хүбшэ тайга. Барилгашадай түрүүшын майханууд энэ зэрлиг газарта татагдаа һэн. Хүндэ хүшэр ажал, саһа бороон, хүйтэн жабаршье барилгашадай шэн зоригые хухалжа шадаагүй. Иигэжэ дэлхэй дээрэхи эгээл томо ГЭС-үүдэй нэгэн—Красноярска ГЭС-эй барилга эхилһэн юм.

Барилгашад мүрэнэй шэнэ һабын оёорые хэхын түлөө хэды шэнээн оролдолго хүсэ гараа гээшэб даа! Мүнөө 350 мянган кубометр бетон табигдаа. Энэ ажал дээрэ Николай Смелкын, Александр Лардыгинай, Яков Лесниковой, мүн бусадайшье бригаданууд шалгараа. Одоошье баяртай мэдээсэл дуулдаба: бетон табигдажа, Енисей уһанай хүүен гараха хаалта бэлэн болонхой. Мартын 25-най үдэр Енисей шэнэ һабаар урдахань. Хэдэн олон бульдозер, 150 самосвалнууд энэ үдэрые хүлеэжэ бэлэн зогсоно.

... 1897 ондо «Святой Николай» гэжэ пароходоор Владимир Ильич Ленин, Г. М. Кржижановский, В. В. Старков гэгшэд сүлэлгэдэ ошожо ябахадаа эндэ зогсоо һэн. Енисейн үндэр эрье дээрэ Владимир Ильич нүхэдөөрөө гүүдэгэй дэргэдэ һуухадаа, энэ мүрэниис хаража, үшөө ерээдүйн түсэб тухай бодожо һууһан байха.

Тиихэдэ агу...
гой түсэб ба...
гойдо түрэһэ...
той.

Үглөөдэр С...
ехэ мүрэн ш...
дажа, хазаар...
улам ойрто...
зүүншье, бар...
эршэтэ ажал ...
жэ совет ...
лиин зэрлиг ...
өөрынгөө аша...
лэхэнь ха юм...

ЗУРАГ ДЭ...
ярска ГЭС-эй ...
эрьеын котлов...
дэлмэри хэгд...

ТАСС-ай ...

НҮХЭД ҺААЛИШАД! ҮНЕЭДЫЕ ҮДЭРТӨӨ ГУРБА ҺААХА, ТЭЖЭЭЛЫЕНЬ БУЙЛУУЛЖА ҮГЭХЭ ГЭЭШ... УДХА ШАНАРТАЙ БАЙҺЫЕНЬ МЭДЭГТЫ!

★ ★ ★

Һүн юундэ бага һаагдадаг боло...

Манай Захааминай «Дружба» колхозой һаалишад һү һаажа, гүрэндэ ехээр худалдаха дээшэлүүлэгдэһэн уялга абаһан байна.

Гэбэшье үбһэ тэжээлэй яһала элбэгшье һаа, тэрэниие малда зүбөөр, ашаг шэмыень дээшэлүүлхээр буйлуулагдажа, эдюулэгдэнэгүй. Энээнһээ боложо, һая түрэһэн үнеэдһээшье мүртэй һүн һаагданагүй. Гадна үнгэрэгшэ жэлдэ фермэнүүдтэхи техник-үрэжүүлэгшэдэй харюусалгагүй муугаар хүдэлһэнһөө боложо, бүхы үнеэдэй 40 шахуу процентнь һубайршаһан байна. Малайнгаа тэжээлэй рационие зүбөөр табидаггүй дээрэһээнь түрэһэн, һубай үнеэдшье адли тэжээл эдидэг байха юм. Үнгэрхэдөө бүхэли үбэлдөө үнеэдээ булагай хүйтэн уһаар уһалжа гараа. Һаалишад үнеэдээ үдэрэй гурба һааха тушаа һаналаа табидаггүй, харин үдэшэ үглөө хоёрынь дутуу ядуу һааһан нэрэтэй болоод үнгэрнэ.

Һаалишад, малшадай дунда ойлгууламжын хүдэлмэри ябуулагданагүй. Фермэ, гүүртэнүүдтэ нэгэшье лозунг, уряа, плакат байдаггүй, социалис мүрысөөнэй дүншье гаргагдадаггүй байха юм. Эдэ бүгэдэһөө уламжалан, ажалай журам һула, хүн бүхэн һү ехээр һаахын түлөө үнэн зүрхэнһөө оролдоногүй гэхэдэ алдуугүй.

Түрүүшүүлэй дүй дүршэл олоной шадабари болгохо, залуу һаалишадые һургаха тушаа анхарал табигданагүй. Тиимэһээ һаалишад, малшад ходол һэлгэнэ. Жэшээнь, нёдондо комсомол залуу басагад Мария Цыренова, Галина Бадмаева гэгшэд фермэдэ хүдэлхөөр ерэһэн юм. Тэдэнэр түрүүшын бэрхэшээлтэй ушаржа, дүй дүршэлгүй байһан дээрэһээ һү ехээр һаажа бирааагүй. Тэдэндэ туһалха, заажа үгэхэ, һургахын орондо колхозой хүтэлбэрилэгшэд, зооветмэргэжэлтэд: «Таанар муугаар хүдэлнэт, шаданагүйт» гэжэ элдэбээр хараагаад, зэмэлээд, ажалһаань гаргажархёо.

— Һүн юундэ багаар һааганаб,—гэжэ фермынхидһээ асуухада, тэдэнэр иигэжэ харюусана:

—Колхозой хүтэлбэрилэгшэд манда туһалнагүй. Ажал хүдэлмэреэрнайшье һонирходоггүй. Гансал һү багаар һаанат, ажалһаатнай гаргахабди гэжэ айлгадаг зантай. Харин бидэнэй эрил...
гаар хандаж...
ламжа хүргө...
зохидоор ойл...
һаань, абаһан...
гэхэ арга бол...

Энэнь тон з...
на. Колхозой ...
комой зүгһө...
ноёлхо, хараа...
фермэ, гүүртэ...
эмхидхэлые ...
ниитэ-политич...
жын хүдэлмэр...
шадаа һаань, ...
ха бшуу. Нэг...
колхозойхидо...
нүүдэйнгээ аж...
лые эрид һайж...
ерээ.

колхозой ...

Зэдын үйлэ...
управлени...

Ленинскэ ёһоор хиналта бэелүүлхэ

Ороной арадай ажахые бүри һайнаар хүтэлбэрилдэг болохо гээшэ партиин шухалын шухала, түрүүшын ээлжээнэй зорилгонуудай нэгэн болоно гэжэ коммунизм байгуулха Программа баталан абаһан КПСС-эй XXII съезд тоолоһон байгаа.

Арадай ажахые партийна талаар хүтэлбэрилгые хубилгаха, промышленность болон барилгые ажахын талаар бүри һайнаар хүтэлбэрилдэг болохо хэмжээнүүд КПСС-эй ноябриин Пленум дээрэ хараалагдаад, мүнөө бэелүүлэгдэжэ байна. Энэ хадаа арадай ажахые хүтэлбэрилгые улам һайжаруулха зорилгоор хэгдэжэ байһан тон томо, үнэхөөрөөл революционно алхам болоно. Тиихэдэ партийна, гүрэнэй болон олониитын хиналта һайжаруулха хэрэгтэ тусгаар анхарал хандуулагдаһан байна. Хиналтые болон дүүргэлтые шалгалгые зүбөөр табиха гээшэ партиин болон бүхы гүрэнэй ажал ябуулгын ленинскэ гол шухала ёһон, партийна болон гүрэнэй хүтэлбэриие нарижуулан һайжаруулха, ажалшадтай партиин холбоо барисаа бэхижүүлхэ, общеcтвын хэрэгүүдые хүтэлбэрилгэдэ олониитые хабаадуулха хүсэтэ арга болоно

Нүхэр Н. С. Хрущев КПСС-эй ЦК-гай ноябриин Пленум дээрэ иигэжэ хэлээ һэн: **«Коммунизм үргэн далайсатайгаар байгуулжа байха үедэ манай гүрэнэй системэ дотор Коммунис партиин үүргэ болон удха шанар улам саашадаа дээшэлхэ гэжэ КПСС-эй Программа соо онсолон тэмдэглэгдэнэ. Эгээл иимэһээ социалис общество соохи эгээн лэ ехэ нэрэ хүндэтэй ниитын организаци болгошо парти хадаа хиналтын бүхы хэрэгые толгойлхо, тэрэнэй эмхидхэхы болон залан шэглүүлхы хүсэн болохо ёһотой».**

КПСС-эй ЦК-гай ноябриин Пленумэй шиидхэбэриин ёһоор, орон дотор хиналта хэхэ гурим дээрэһээ доодо шата хүрэтэрөө шэнэдхэгдээ. Партийна болон гүрэнэй хиналтые нэгэдүүлхэ, олониитэ ажалшадай хабаадалгатайгаар нэгэн бүгэдэ ниитын, саг үргэлжын хиналта байгуулха тухай ленинскэ заабари хиналтын шэнэ нарин һайн гурим байгуулха ябадалай үндэһэ һуури болохо зэргэтэй.

Ниитын шэнэ байгуулалтын илахын түлөө тэмсэлэй шухалын шухала арга болгошо партийно-гүрэнэй хиналтын угаа ехэ удха шанартай байһые совет гүрэнэй тогтоһоноһоо хойшонхи бүри түрүүшын жэлнүүдтэ В. И. Ленин сэсэн мэргэнээр элирхэйлээ һэн.

КПСС-эй түүхэтэ Программаар зэбсэгжэһэн бүхы совет арадай коммунизм үргэн далайсатайгаар байгуулжа байһан шэнэ эрхэ байдалда хиналта тухай ленинскэ һанал бодол һэргээгдээд, хүгжөөгдэжэ байна гээшэ.

Орон дотор хиналтын шэнэ органуудые байгуулха хүдэлмэри мүнөө түгэсхэгдэжэ байна. Бүхы союзна республиканuудта, хизаарнууд болон областьнуудта, городуудта, районуудта, промышленна зононууд болон колхоз, совхозуудай үйлэдбэриин управленинүүдтэ партийно-гүрэнэй хиналтын комитедүүд хүдэлмэрилжэ ороо. Туһалалсаха бүлэгүүдые болон постнуудые—хиналтын шэнэ гуримай эгээн лэ олониитын хубиие байгуулха хүдэлмэри түгэсхэгдэжэ байна.

Туһалалсаха бүлэгүүд болон постнууд олониитын үмэнэ тон ехэ этигэлтэй байха болоно. Партийна, профсоюзна, комсомолой болон бусад ниитын организацинууд, мүн колхознигууд болон гэр байрын управленинүүдтэ ажаһуугшад өөһэдынгөө суглаанууд дээрэ дурсагдаһан бүлэгүүд болон постнуудта гэшүүдые һунгахадаа, партиин политикые болон тэрэнэй Программые бэелүүлхын түлөө оролдосотойгоор, эсэшэ сусашагүйгөөр тэмсэгты гэжэ тэдэнэртэ захяа үгэнэ. Эзэн бусаар хандаха, хойрог нобшо ябадал гаргаха, һангай мүнгэ зөөри хулгайлха, эдилгэ абаха, албан тушаалаа хэтэргэхэ ябадалай жааханааршье гараа һаань, бүлэгүүд болон постнуудай гэшүүд тэрэниие эрид шууд зайсуулха, коммунис байгуулалтын түсэбүүдые бэелүүлгэдэнь партида хододоо, али бүхы аргаар туһалха үүргэтэй.

Хиналтын шэнэ органуудай эдэбхитэдэй тоо хоёр миллион үлүүтэй хүн болоод байна. Энэ хадаа бүхы һалбаринуудай талаар **бүгэдэ ниитын** хиналта бодотоор хангаха угаа ехэ хүсэн болоно гээшэ.

КПСС-эй ЦК-гай болон СССР-эй Министрнүүдэй Соведэй партийно-гүрэнэй хиналтын комитедэй шиидхэбэриин ёһоор, туһалалсаха бүлэгүүд болон постнууд мүнөө үедэ олониитын, арадай ажахын хоёр кампани мүнөө нютаг нютагуудта үнгэргэжэ байна. Гэбэл, колхоз, совхозуудай, хүдөө ажахын үйлэдбэритэй холбоотой предприятинууд болон эмхи зургаануудай хабарай тарилгада хэр зэргээр бэлэдхэһые шалгана, түмэр замай стацинуудта, гол мүрэнэй пристань болон далайн портнуудта арадай ажахын ашаанай ямараар хадагалагдажа байһые шалгана.

Предприятинуудта, колхоз, совхозуудта туһалалсаха бүлэгүүд болон постнууд байгуулагданхай. Тэдэнэр үйлэдбэриин гол шухала асуудалнуудые гүнзэгыгөөр һонирхоно, дутуу дундануудай гараһан шалтагаануудые элирүүлнэ, тэдэнэр шухала болоод байһан олон асуудал шиидхэлгэдэнь партийна организацинуудта туһална.

Туһалалсаха бүлэгүүдэй дэргэдэ нютагуудтахи олон организацинуудай байгуулһан олониитын хиналтын эдэбхитэд олоороо нэгэдэнэ. Энэ хадаа ниитын хинагшанар, профсоюзуудай постнууд, «комсомольско прожекторэй» отрядууд, газетэ, журналнуудай, радио, телевидениин редакцинуудай эмхидхэһэн хүдэлмэришэн бэшэгшэдэй постнууд, хүдэлмэришэн болон хүдөө бэшэгшэдэй рейдовэ бригаданууд болоно.

Дороһоо өөдэнь шүүмжэлэл хэхэ, олониитын дохёонуудые үргэнөөр тунхаглаха гээшэ гүрэнэй болон ажахын аппарадай хүдэлмэриин дутуунуудые элирүүлхэ, тэдэниие зайсуулха хүсэтэ арга хододоо байгаа, байһааршье. Партийно-гүрэнэй хиналтын органууд ажал ябуулгынгаа түрүүшын алхамуудһаа эхилэн, заводой олон тиражтай газетэнүүд болон заводой радио-дамжуулгаһаа түбэй газетэ, журналнууд болон студинууд хүрэтэр манай хэблэлтэй, радиотой, телевиденитэй тон нягта холбоо байгуулаа. Эдэ холбоо барисааниинь улам үргэдэн бэхижэжэ байнхай. «Олониитын хиналта доро гэһэн партийно-гүрэнэй хиналтын хуудаһые» мүнөөдэрһөө «Правда» толилжо эхилхэнь, энэнь һарадаа хоёр дахин алгадгүй гарадаг байха.

Партийно-гүрэнэй хиналтын саг үргэлжын хүдэлмэридэ хабаадалсахадаа, олон миллион совет хүнүүд гүрэнэй хэрэгүүдые хүтэлбэрилгэдэ бодотоор хабаадуулагдана гээшэ. Коммунис байгуулалтын агууехэ түсэбүүдые бэелүүлгэдэнь, арадай ажахые хүтэлбэрилгэ нарижуулан һайжаруулгадань, партийна болон гүрэнэй журам бэхижүүлгэдэнь парти болон гүрэндэ үдэр бүхэндэ туһалхадаа, тэдэнэр коммунис хүмүүжүүлгын угаа ехэ һургуули гарана гээшэ.

Партийно-гүрэнэй хиналтын комитедүүд парти болон гүрэнэй органууд байһан туладаа, шалгахаһаа гадна, мүн хэһээдэгшье байха, зүгөөр алдуугай гаралгые, элдэб тааруугүй ябадалые уридшалан зайсуулха, кадрнуудые хүмүүжүүлхэ, хүдэлмэридөө алдуу эндүү гаргаха ябадалһаань тэдэниие һэргылхэ, ажахын политическэ зорилгонуудые амжалтатайгаар шиидхэлгэдэ тэдэниие элсүүлхэ хэрэгтэнь партида туһалха гээшэ гол шухала үүргэнь болоно.

Партийно-гүрэнэй хиналтын органууд түрүүшынгээ алхамуудые хэжэ байна. Манай орондо коммунис байгуулалтын илалтын түлөө тэмсэлтэй ажал ябуулгынгаа алхам бүхэниие ленинскэ ёһоор тааруулан, өөһэдынь урда партиин табиһан зорилгонуудые шиидхэхыень тэндэ хүсэе.

(«Правдын» мартын 22-ой түрүү бэшэг).

Сагаан эдеэгээ дэлбэ...

Үндэр хадын бооридо, түргэн урасхалтай багахан горхоной эрьедэ түбхинэһэн Закалтус гэжэ тосхоной захада һаалиин фермэ байдаг.

Байгша ондо һү ехээр һаажа, гүрэндөө элбэгээр худалдахын тула энэ фермынхид ехэхэн оролдолго гаргажа, Байгалайнгаа совхоз дотор, Кабанскын управленидэшье түрүү зэргэдэ гаранхай. Краснодарска хизаарай Усть-Лабинска управлениин ажалшадай үүсхэл һайшаан дэмжэжэ, эндэхид февраль, мүн мартын үнгэрһэн 20 үдэр соо эршэмтэй шангаар хүдэлөө. Нэн түрүүн бүхы үнеэдээ үдэрэй гурба һаадаг боложо, тэдэнэйнгээ харууһа, тэжээлые эрид һайжаруулба.

Тиигэжэ фермэдэ һү һаалинь эрид дээшэлжэ эхилээ. Жэшээнь, январь һарада һү һааха түсэбөө 99 процент дүүргэһэн байбал, февральда бүхыдөө 319 цен...
түсэб даабар...
дүүргээ гэхэ ...
ной энэ үеын...
центнерээр ...
Ажалша эбтэ...
шад энэ жэл...
һарын 20 ...
үнеэн бүриһө...
366 килограмм...
Һаалишадай ...
мүрысөөндэ ...
Никонова түр...
Тэрэ энэ үе со...
510 килогра...
байна.

Тугалшад ...
кина, Нина ...
тугалнуудые ...
харууһалжа, ...
дэнэйнгээ тус...
рые суудхэд...
маар нэмээнэ.

«Прибай...
ху...

Нүхэдтөө жэшээ хару...

—Вера Ба...
һаалишан, —...
хозой түрүү...
мэдүүлбэ.

Энэ түрүү ...
хаяа Боро Х...
дэ хүрэһэн ...
18 үнеэдһээ 1...
Энээнэйнь түл...
түрүү һаалиш...
түлбэри үгө...

Байгша онд...
үнеэдэйнгээ ту...
туршада 256 ...
Үнеэдтээ үбһ...
хажуугаар та...
уһанда худх...
шалтай.

ЗУРАГ ДЭ...
А. Б...
Хориин үй...
управлени.

...ОЦИАЛИС РЕАЛИЗМ—СОВЕТ ...ТЕРАТУРА, ИСКУССТВЫН ТУГ

...ма зориг бадаруулба

...бон түүхэтэ ... Никита Сер... хэлэһэн гүн ...тон анхарал... шудалаад. ...йнгоо түлөө ...оор сэдьхэлни ...

...совет литера...рын саашадаа ... Кремльдэ бо...лдөөн хизаар...мартайл. Манай ...кусство хадаа ... коммунис үзэл ...мүүжүүлхэ хэ... хүсэтэй зэбсэг ...мнай харана. ... Коммунис пар...тура, искусст...рээр, социалис ..., түрэл ара...унизм байгуул...да хүгжэхынь ... анхарал орол...

... дашарамдуулан, ... литература ту...хай хэлэхэ болоо һаа, энэ литература түрэл парти, правительствын анхарал оролдолгын ашаар тон түргэнөөр, үргэн ехэ далайсатайгаар, ямаршье хазагайралтагүй арюун сэбэрээр, социалис реализмын үндэһөөр хүгжэжэ байна. Энэнь ехэл һайшаалтай. Литературын жанр бүхэн тушаа, илангаяа прозо, поэзиин талаар гайхамшагтай ехэ амжалта туйлагдаа. Гэхын хажуугаар, уран зохёолой шанарые эрид дээшэлүүлхэ хэрэгтэ онсо анхарал хандуулха сагнай тулажа ерээ. Заримдаа манайда уран шанарайнгаа талаар һула дорой, юумэнэй газаа талые баримталан юрэ шурьюулжархиһан, уншагшын сэдьхэлые урмашуулан баясуулха шадалгүй «зохёолнууд» хэблэгдэжэ гарана. Энэ ябадалые саашадаа тэсэхын аргагүй.

Имагтал хүсэд бэрхээр, уран шадабари түгэлдэрөөр, хүнэй зориг бадаруулжа, хүндэ баяр түрүүлжэ, тэрээнии коммунизмын үзэл сурталаар хүмүүжүүлжэ шадамаар лэ зохёолнууд тон наринаар шэлэгдэн хэблэгдэжэ байха ёһотой. Иимэ һэн туладань бидэ, уран зохёолшод, искусствын хүдэлмэрилэгшэд ехэ багагүй, хүгшэн залуугүй уран шадабаряа эрид дээшэлүүлхын тула эсэшэ сусашагүйгөөр тэмсэхэ, оролдохо ёһотойбди.

Тиигээгүй һаа, уншагшадай, харагшадай улам улам, үдэрһөө үдэртэ ургажа байгаа ехэ эрилтые хүсэд хангахамнай бэрхэтэй болохо бшуу.

Түрэл парти, правительствынгаа эды ехэ анхарал оролдолгоорнь урмашан зоригжон, арадайнгаа, Эхэ оронойнгоо аша туһада «унаһан малгайгаа абаха сүлөөгүйгөөр» ажаллажа, мүнөө сагайнгаа нэрэ түрэдэ хүрэмэ зохёолнуудые бэшэхэ ёһотойбди.

Ш. Нимбуев, поэт.

СВЕРДЛОВСКО ОБЛАСТЬ. «Уралэнергострой» гэжэ Ленинэй орденто трестын коллектив Дээдэ-Тагилай ГРЭС-эй табадахи ээлжээе бодхожо байна. Энэ хадаа комсомольско ударна барилга гэжэ соносхогдонхой. Зураг дээрэ: ГРЭС-эй табадахи ээлжээн хабсаргагдажа байна.

ТАСС-ай фотохронико.

ТАСС-ай мэдүүлгэ

Сахарада, Алжирай Арадай Демократическа Республикын газар дээрэ, энэ оной мартын 18-да Франциин ядерна зэбсэг туршаха шэнэ тэһэлэлгэ хэгдэбэ. Иимэ алхам хэхэдээ Франциин правительство дэлхэйн олониитын һанамжада үһэрин эсэргүүсэбэ гээшэ гээд Совет ороной хүтэлбэрилхы хүнүүд тоолоно.

Сахарада ядерна туршалга хэхэһээ бэеэ барихыень Франциие Нэгэдэмэл Нацинуудай Организаци бүри 1959 ондо уряалһан байгаа гэжэ мэдээжэ. Африка түбиие ядерна зэбсэггүй орон нютаг гэжэ тоолохыень, тусхайлбал, Африкада ядерна зэбсэг туршахагүйень уряалан, гүрэнүүдтэ ООН-ой Генеральна Ассамблей 1961 ондо хандаһан байгаа. ООН-ой Генеральна Ассамблейн XVII сесси олон миллион хүнүүдэй хүсэл эрмэлзэлгые элирхэйлэн мэдүүлжэ, 1963 оной январиин 1-һээ бүхы ядерна туршалгануудые болюулха эрилтэ хэһэн байгаа.

Гэбэшье, энэ энэрхы ёһоной уряада Франциин правительство дүлии балайгаар хандаба. Хүн зоной үзэн ядадаг буу зэбсэг яаралтайгаар түхеэрэлгэдэ бүри эдэбхитэйгээр хабаадалсаха зорилготой политика бэелүүлхэдээ, Франциин правительство хадаа, Африкын арадуудай эгээн лэ юрын эрхые, тэрэ тоодо бузарлагдаагүй агаараар хүн ёһоор африкынхидай амилха эрхые, эбдэхэһээ арсанагүй.

Франциин правительствын иимэ ябуулгаһаа уламжалан, Алжирай болон Африкын бусад гүрэнүүдэй арадууд мүнөө уур сухалаа хүрэхэ ёһоороол хүрэжэ байна. Эдэ ябуулганууд Алжирай бэеэ даанхай байдалда сэхэ халдан ороһон ябадал болоно гэжэ Алжирай правительство зүб сэгнэлтэ хэнэ. Бүрин эрхэтэй болоһон Алжирай залуу республикые баһан доромжолходоо, Франциин правительство Алжирта бэеэ даанхай байдал олгохо тухай хэлсээнэй баталагдаһаар нэгэдэхи жэлэй ойтой тохёолдуулан, ядерна шэнэ тэһэлэлгые Алжирай газар дээрэ хэһэн байна гээд Алжирта тэмдэглэхэ хүсэд үндэһэ баримтатай.

Сахарада Франциин хэһэн ядерна тэһэлэлгэ тусгаар аминдаа үзэгдэл бэшэ, харин Невадын полигонууд дээрэ Америкын ядерна зэбсэгүүдые тэһэлэлгэтэй холбоотой байна. НАТО-гой сэрэгэй бүлэглэлэй талаар США Франци хоёр союзнигууд юм. Тэдэнэй ядерна зэбсэг туршажа байһые тус эзэрхэг түримхэй бүлэглэлэй эб найрамдалда аюултайгаар сэрэгэй бэлэдхэл бүхы дээрээ хэжэ байһанай хубинь болоно гэхэһээ ондоогоор сэгнэхэ аргагүй. Эдэ гүрэнүүдэй ябуулганууд буу зэбсэг дахяад яаралтайгаар бүтээхэ хэрэгтэ дэлхэйе түлхинэ, буу зэбсэг хуряаха, ядерна зэбсэг туршалгые хорихо асуудалнуудые шиидхэхэ замда шэнэ бэрхэшээлнүүдые тохёолдуулна.

Америкын Холбоото Штадуудай болон Франциин ядерна зэбсэг дахяад туршажа байһан ушар өөһэдынгөө аюулгүй байдал бэхижүүлхэ тухай, эб найрамдал хамгаалха тухай һанаагаа зобожо, энээнһээ зохихо тобшололнуудые хэхыень бүхы гүрэнүүдые баадхана.

...эмэй хэрэгсэл, номууд хэрэгтэй

...уудай дунда ... дэлгэрэнги ...хэрэй суухаар ...гааһан хуурай ... һула һэн ааб ..., арадай дуунуу... хүдэлтэр уян...даг байһаниинь ...уулай бүтээһэн ...гахан үхибүүд ...д, эхэ эсэгын...уумаар дуунуу...даг байгаал. ... эжын хөөрэдэ...ласалай урда тээ ...рэһэн нютагта ...тэй лимбэшэн ...рэ хүмнай үглөө, ... сагта ирагуу ...уудые гарга... Манай нютагаар...ндэл лимбын ... һурашоод, шаг... юумэнэй ду...йһые мэдэрдэг ... бүхэндэ иимэ ... тоогүй олон бай...жэ.

...эм гээшэмнай ...уяруулдаг, ажал ... туһалдаг, уй ... тараадаг гээ... иимэһээл манай буряад зон хүгжэмдэ хэды шэнээн дуратай гээшэб! Мүнөөдэр хуур, лимбэ айл бүхэндэ хараха гээ һаамнай сохом лэ олдохогүй ха. Юундэб гэхэдэ, арад зондо хэрэгтэй хүгжэмэй эдэ хэрэгсэлнүүд нютагаймнай магазинуудаар үгы ха юм. Республикымнай олохон нютагуудта, мүн хото городуудта хүгжэмэй һургуулинууд хүдэлдэг. Хүгжэмдэ һураха дуратайшуулай олон байһанда эдэ һургуулинууд тэдэнэй эрилтэнүүдые гүйсэд хангадаггүй гэжэ хэлэхэдэ орой алдуу болохогүй. Айл бүхэн үри хүүгэднай хүгжэмэй ямар нэгэн хэрэгсэл дээрэ наадажа һураһай гэжэ сэдьхэдэг. Энээниие бидэнэр, багшанар, мэдэдэг гээшэбди. Мүнөө үе сагаймнай хүн адли тэгшээр һураха ёһотой бшуу.

Ерээдүйн хүнүүдэй бүхы талаһаа болбосоронги байхын тула мүнөөдэрһөө бодомжолдог байгаа һаамнай ехэл һайн һэн.

Мүнөөдэрэй дутагдалнуудые ойрын үдэрнүүдтэ бэшэшье һаа, хэдэ һарын хугасаада усадхажа шадаа һаамнай, манай һургуулинуудта ехэл туһатай һэн. Хүдөө нютагуудай эхин, дунда һургуулинуудташье хуур, лимбэ ехэл хомор байдаг. Уран һайханай бүлгэмүүдтэ хүгжэмэй хэрэгсэлнүүдэй хоморһоо гоё һайхан дуунууд арадай шэхэндэ дуулдангүй үлэшэдэг.

Парти болон правительствын хүтэлбэрилэгшэдэй литература, искусствын хүдэлмэрилэгшэдтэй уулзаһан уулзалга дээрэ Н. С. Хрущёв иигэжэ хэлээ һэн: «Яһатан бүхэн өөрын уг гарбалай хүгжэмтэй, арадай аялгатай, дуутай байдаг». Эдэ үгэнүүдые хараа баримта болгон, арадайнгаа ажабайдалые гоёон шэмэглэхын түлөө зарим хүдөө нютагуудай һургуулинуудай дэргэдэ хүгжэмэй эхин һургуули нээгээ һаа, тиигэжэ буряад хүгжэм али болохоор дэлгэрүүлээ һаа туһатай байгаа. Манай композиторнууд хуур, лимбэ дээрэ өөрөө һураха номуудые олоор бэшэжэ хэблүүлхэ бэзэ гэжэ найдагдана.

Л. Банзарханов,

Хужарай найман жэлэй һургуулиин директор.

...та һайхан буряад хүгжэмөө дэлгэрүүлэе

... өөрын хүгжэмтэй, ... ерэһэн өөһэдын ...эй ха юм. Энээн ...арт һарануудта бо... уулзалганууд дээрэ ...хүтэлбэрилэгшэд ис... литературын хүдэл...хэ хэлээ һэн. Энэ ...олыень нютагайн... абажа үзэхэ болоо ...ан буряад хүгжэ... ...уушанай хэрэг... һэргээн бодхоохо ...ража ерэнэ.

... гэгээрэлэй һургуу... хото ерэһээр гур... Энэ һургуули рес...үдөө нютагуудта ...штарай болон хүг... хэрэгые ударидаг... гаргаха зорилготой. ... шудалха, мүн ... хэрэгсэлнүүд дээрэ ... тула буряад оро... болон балетэй театр... драмын театрнуу... нүүдтэ. Хүгжэм..., саашадаа энэ тала ... хүдэлмэри ябуулха ...гүй. Бидэ, оркест... ...ршад, балалайка, ... мэтын хэрэгсэл... ...жа һураад, хожо... ...үргэһэн хойноо ... болохобди. ... сод арадай дуу... һураха бэшэ, мүн ... уянгата һайхан ... шудалха зэр... һурагшад түү... уянгата дуунуудые ...гоо дунда дэлгэ... соёл болбосоролойн... ...эргэтэ хамаг бэлиг ...отойбди.

...ой байн гэһээ, ...уудта буряад ара... ...шуулые һургаха ... хүдэлмэриин ябуу... ...инь ехэл харам... хүгжэмэй, мүн ... буряад хүгжэмэй ...нүүдтэй—хуур, ... танилсуулха, тэ... һургаха тусхай бүлгэм нээгээ һаа ехэл һайн байгаа. Иимэ бүлгэмдэ һураха дуратай залуушуулшье биил даа. Иимэ бүлгэм байгуулха тушаа республикымнай Культурын министерство, ахамад хүгжэмшэднай юундэшьеб һанаагаа зободоггүй. Мүнөө үедэ манай һургуулида буряад арадай уг гарбалайнь хүгжэмэй хэрэгсэлнүүд оройдоошье мартагдашанхай. Хуур, лимбэ найманда гарахаяа болинхой. Хүгжэмэй эдэ хэрэгсэлнүүдэй оркестрые тусхай захилаар клубуудта абаха арга бии, теэд тиимэ хэрэгсэлнүүдые хүн бүхэнэй өөртөө абаха гэхэдэ олдодоггүй ха юм. Ганса нэгэ хүнэй хүгжэмэй эдэ хэрэгсэлнүүдтэй байбалыньшье, бүхэли оркестр бүридэхэгүй ха юм. Эндэ нэгэ иимэ ушар һануулая.

Үнгэрһэн жэлдэ Зэдын хүдөө нютагуудаар ябажа, ажалшанда концерт табилсаа һэм. Өөртөө ажаглажа ябахадамни, нэгэшье клуб, улаан булангуудаар хуур, лимбэ харагдаагүй һэн. Мүн тиихэдэ уран һайханай харалгадашье хуур, лимбын аялга шэхэнэй шэмэг, сэдьхэлэй зугаа болоогүйнь харамтай. Хүдөө нютагуудай соёлой эмхи зургаануудаар эдэ хэрэгсэлнүүдые харахаһаа байтагай, бидэнэр һургуулидаашье харадаггүймнай ехэл муу. Эндэмнай хоёр хуур бии аад лэ, маанадай гарта барюулагдадаггүйнь гайхамаар юм. Хэдэн суургын саана хадагалаатайл зандаа байдаг, хаа-яа ганса нэгэн аргыень оложо тэдэниие харахаһаа гү, али гартаа барихадаа, ехэтэл баясадагбди. «Хайшан гээд наададаг юм» гэһэн асуудалнуудые ехэл гайхангяар бэе бэеһээ һурадаг гээшэбди. Хуур дээрэ өөһэдөө наадажа һураха номуудые манай магазинуудаар бэдэрээшье һаа олохогүйбди. «Лимбэ дээрэ хайшан гээд наадажа һурахаб» гэһэн ном Чойжонима Генинов бэшэһэн юм. Ехэл туһатай ном. Найманда гараад, мүнөө дууһашанхай. Нүхэр Гениновэй жэшээгээр манай бэшэшье искусствын хүдэлмэрилэгшэд хадаа буряад арадайнгаа хүгжэм дээрэ наадажа һураха заабари, нотонуудые олоор бэшэжэ байгаа һаань, бидэнэртэ, залуушуулда, буряад литература, искусствымнай саашанхи хүгжэлтэдэ ехэл туһатай байха һэн даа.

Буряадаймнай уран зохёолшод, поэдүүд һүүлэй жэлдэ яһала олон болоо. Үдэр бүри тооной манай газетын хуудаһан дээрэ залуу поэдүүдэй шэнэ нэрэнүүд гарадаг болоһондонь ехэл һайшаамаар даа. Теэд үнөөхил «Сагаан далитай гулабхаа», «Алдарта Байгал, арюухан далай», «Залуу наһан», «Бархан уула» гэһэн лэ дуунуудаа дуулаһан зандаабди. Уран зохёолшоднай, поэдүүднай дуунай үгэнүүдые тааруулан бэшэхэ хэрэгтэ анхаралаа багаар хандуулна гээшэ ха. Залуу зохёолшодой шэнэ дуунуудые араднай шагнахадаа хэды баясаха гээшэб! Буряад орондомнай Б. Ямпилов, Д. Аюшеев, Ж. Батуев болон бусад залуу композиторнууд олохон гээшэ бэзэ. Теэд эдэ нүхэднай хүдөө нютагаараа балай ябадаггүй ха даа. Улаан-Үдэдөөл һуухадаа олон шэнэ дуунуудые бэшэжэ шадаха аал? Ядахын сагта уран һайханай харалгын болохын урда тээ композиторнууднай хүдөө нютагуудаараа ябажа, хүн зондоо дуу заажа үгэдэг, уран дуунайнь абдарые уудалэн, тэндэһээнь һуража абадаг һаа ехэл һайн байгаа. Ахамад гурбанхан композиторнууднай гуша гаран жэлдэ гурбуулханаа ябангүй, жэнхэни буряад дуу зэдэлүүлхэ, халаха нүхэдые оложо, һургажа абахаа яанаб гэһэн бодолдо абтан ябадагби. Тииһэй даа, тииһэй гэжэ хэлэхэшье дурам хүрэнэ. Гэхэшэлэн, арадайнгаа соёл болбосоролые хүгжөөхөөр һуража байһан бидэнэр, залуушуул, буряад хүгжэмэйнгөө баян шадабари һайса шудалжа, хүдөө нютагуудтаа бусахамнай дүтэлжэл байна. Дээрэ хэлээшэеэ согсолон, Культурын министерствые, Композиторнуудай союзые, Арадай творчествын байшангые уянгата һайхан буряад хүгжэмөө дэлгэрүүлээл гэжэ уряалха байнаб.

Н. Данзанов,

Улаан-Үдын соёл гэгээрэлэй һургуулиин һурагша.

Хүршэ областьһоо ерэһэн бэшэг

Хүгжэнги һалбари болгохын түлөө тэмсэнэбди

АГЫН ХОНИШОДОЙ ДҮЙ ДҮРШЭЛҺӨӨ

Агын национальна округой XXII партсъездын нэрэмжэтэ колхозой хонишодой оньһожоруулагдаһан бригадын дүй дүршэл тухай, эдээнэй ажахын тоосоондо ороһон түрүүшын дүнгүүд тухай нёдондо «Буряад үнэн» газетын уншагшадай анхаралда табигдаа һэн. Тэрэ гэһэнһээ хойшо жэл үнгэрбэ. Эдэ бригаданууд улам бэхижээ, хүсэн түгэс үйлэдбэриин һалбари болоо гэхээр. Иигээд байхадань, мүнөө эдээнэй хүдэлмэриин зарим тэды дүнгүүд тухай тогтон хэлэмээр.

Тус колхоз 67 мянган гектар газартай. Хонин ажал хадаа ажахынь гол шухала һалбари болонхой. Тиимэһээ энэ һалбариие хүгжэнги, олзо доход ехэтэй болгохын тулада 1961 оной апрель һараһаа хонишодой хүдэлмэриие шэнэ гуримаар эмхидхэжэ эхилэгдээ һэн. Хонишодой томодхогдоһон эдэ бригадануудай хүдэлмэри энэ аргын үлүү һайн байһые тодоруулан харуулба.

Манай һанахада, хонишодой эдэ бригаданууд коммунис ажалай нэрэ зэргын түлөө тэмсэжэ байһан коллективүүдэй нэрэдэ хүрэмөөр хүдэлдэг, мүн хүдэлмэрилэгшэдые ажал хэрэгтээ коммунис ёһоор хандахаар хүмүүжүүлдэг байна. Юуб гэхэдэ, эдэнэй бүридэл, ажалай эмхидхэлгэ, түлбэринь энэ нангин хэрэг тээшэ уряалдаг юм. Манай хонишод абаһан продукциин хэмжээгээр лэ түлбэри абадаг журимтай.

ХОНИШОДОЙ АЖАЛАЙ ТҮЛБЭРИ

1961—1962 онуудай туршада хонишодой ажалай түлөөһэн ехээр нэмэһэн байбз гэхэ гү, али 1960 онойхитой сасуулбал 19 процентээр ехэ болоо. Хонин ажалайнгаа хүгжэнги, олзо ехэтэй һалбари болохо тума колхознай хонишодые урмашуулха хэмжээе улам дээшэлүүлхэ, түрүүшүүлдэ нэмэлтэ түлбэри шан үгэхэ хэрэгтэ мүнгэ зөөри ехээр һомолдог болоо. Бэеэ даанги, хонишодой томодхогдоһон бригадануудые бии болгоһоной ашаар газараа, малай байрануудые улам һайнаар хэрэглэдэг болонхойбди. Хонишодой журам һайжараа, тэдэнэр ажалай түрүү онол арга шэнжэлэн шудалдаг болоо.

Һүүлэй хоёр жэлэй турша соо манай колхозой хонишодой ажал энээниие гэршэлэн харуулна. Хонидой үбэлжэлгэ, түл абалга, хони хайшалалга, үбһэ тэжээл бэлэдхэлгэ—эдэ бүгэдые манай хонишод эдэбхи үүсхэлтэйгээр хэдэг болонхой. 1961 ондо хонишодой бригаданууд 1960 онойхидо орходоо хоёр дахин ехэ үбһэ тэжээл бэлэдхэһэн байна. Тиихэдэ үнгэрэгшэ жэлдэ 1961 онойхиһоо мүн лэ ехэ үбһэ тэжээл бэлэдхээ юм.

Эдэ бүгэдын ашаар манай колхозой хонишод үнгэрэгшэ жэлдэ хони, хурьгадаа үхэл гарзада оруулаагүй. Хонишод Ц. Жамбалов, Ж. Д. Чойжиллхамаев болон бусад хаража ябаһан хонидоо гарзалуулаагүй.

Г. Очиров, А. Жамбалов, Г. Улзытуев, Ж. Жалсанов гэгшэдэй даажа ябадаг хонишодой бригаданууд хоёр жэлэй турша соо зуун эхэ хонин бүриһөө 80—95 хурьга абажа томо болгоно. Тиихэдэ хонишод Г. Очиров, Ц. Батадалаев, Г. Гынинов, Б. Мункуев болон бусад түрүүшүүлэй отара зуун эхэ хонин бүриһөө 111—111 хурьга абаа. Хонишодой олон бригаданууд үйлэдбэриингөө даабаринуудые жэлһээ жэлдэ үлүүлэн дүүргэнэ.

Манай колхозой хонишод хүдэлмэридөө түрүү арга нэбтэрүүлхэ гэжэ оролдодог гээшэ. Жэшээнь, 1961 ондо хони хайшалдаг оренбургска арга нэбтэрүүлжэ эхилһэн байгаа. Мүнөө манай колхозой 40 хүн энэ түрүү арга шудаланхай. Мүн хонишоднайшье энэ аргаар хони хайшалжа һуранги. Оренбургска аргаар хони хайшалха мүрысөөндэ түрүү һуури эзэлжэ, хонишодой нэгэдэхи бригадын техник-осеменатор Цындыма Жигмитова областиин чемпион болоһон байгаа. Энэ нүхэрнай хони хайшалалгын Бүхэроссин конкурсдо хабаадажа, эхэнэрнүүдэй дунда дүрбэдэхи һуури эзэлһэн байна. Оренбургда болоһон энэ мүрысөөндэ хабаадагша нүхэр Жигмитова ехэ мүнгэн медаль, үнэтэ бэлэгээр шагнагдаһан байгаа. Манай олон хүнүүд жэл бүри энэ шэнэ аргаар хүдэлхэдөө үдэрэй 75—100 хони хайшалдаг юм. Хони хайшалагшад Ц. Цыжипова, Д. Абидуев, Р Галсанова болон бусад сезон соо 1500—2000 хони хайшалдаг болонхой.

Манай колхозой хонишод 1962 ондо өөһэдынгөө хүсөөр оренбургска аргаар хони хайшалдаг нүүдэл түхеэрэлгэ зохёоһон байна. Иигэжэ үнгэрэгшэ жэлдэ 49 мянган хониной 35 мянганиинь энэ аргаар хайшалагдаа һэн. Мүнөө жэлдэ манай хонишод 20—25 үдэрэй турша соо бүхы хонидоо оренбургска аргаар хайшалха гэжэ шиидэбэ.

ХОНИДЫЕ ЗҮБӨӨР ИЛГАХА ГЭЭШЭ ТОН ШУХАЛА

Хонидой үүлтэр һайжаруулха хүдэлмэриин угаа ехэ удхатай байһан тухай, энэ хүдэлмэриин аша үрэ тухай олон юумэ хэлэлтэгүй ха. Юуб гэхэдэ, хонин ажалда, юрэнхыдөө мал ажалда, хүдэлдэг мэргэжэлтэ бүхэн, малшан бүхэн үүлтэр һайжаруулха хүдэлмэриин удха шанарые һайса мэдэнэ бэзэ.

1959 онһоо эхилжэ, манай ажахыда хонидоо класс классаарнь илгадаг болонхой. Энээнэй ашаар мүнөө хониднай бултадаа илгагдамал классай болоо юм. 1962 ондо 8 килограммһаа доошо бэшэ нооһо үгэдэг, 85 килограмм татадаг Забайкалиин үүлтэрэй хусанууд искусственнаар үрэжүүлгэдэ хэрэглэгдэһэн байгаа. Иигэ иигэһээр хонидой ашаг шэмэ дээшэлжэ байгаа юм. Эдэ бүгэдын ашаар колхознай үнгэрэгшэ жэлдэ хүдөө ажахын продукци гүрэндэ худалдаха түсэбөө үлүүлэн дүүргээ гэбэл: таряа худалдаха түсэб 292 процент, хартаабхаар 208, мяхаар 114, нооһоор 103 процент дүүргэгдээ.

Колхозой хонишод хониной нооһо, мяха ехээр абахаһаа гадна, мүн өөһэдынгөө бригадын хэрэглэмжые үбһэ тэжээлээр хүсэд хангадаг тула таряан ажалай бригадануудһаа юумэ эридэггүй. Гадна, хонишодой бригаданууд жэл бүри үрэһэ хүрэнгын бригадада туһалдаг, хүрэнгын таряа үгэлсэдэг юм.

Колхозой хонин ажалай фермэ хониной мяха худалдаха түсэбөө 124 процент дүүргээ һэн. Иигэжэ колхозой бүхы абадаг мяханай 85 процентнь хониной мяхан болодог юм. Энэ баримта нүгөө талаһаа юу харуулнаб гэхэдэ, манай колхозой мал ажалай бэшэ һалбариин олзо багатай байһые баһа гэршэлнэ.

Хонин һүрэгэймнай үүлтэр жэлһээ жэлдэ улам һайжаржа байдаг. Хэрбээ 1960 ондо бүхы абаһан нооһоной 40 процентнь нарин нооһон байгаа һаа, 1961 ондо 64 процент, тиихэдэ 1962 ондо—82 процент болоод байба. Энээнтэй хамта центнер нооһоной сэн улам ехэ болоо ааб даа. Нэгэ центнерынь 427 түхэригтэ байгаа һаа, мүнөө 517 түхэригтэ болоо. Иигэжэ 1962 ондо хонин ажалһаа ороһон олзо доход урда жэлэйхиһээ 171 мянган түхэригөөр ехэ болоо.

Манай хонишод энэ гол шухала һалбаряа улам хүгжэнги, олзо ехэтэй болгохын тулада зохихо хүдэлмэри ябуулжа байна. Хонин һүрэг соомнай эхэ хонид 55 процент болоно. Мүн энээнһээ гадна, 1961 ондо гараһан түлгэ (эрье) хонид оройдоо 4 процент юм.

Мүнөө жэлэй январиин 1-дэ колхозой отарануудта 50500 хонид байгаа. Эдээн соо 1961 онһоо урагша гараһан нэгэшье эрье байхагүй.

Эрэ хурьгадые һайнаар эдеэлүүлээд, богони саг соо таргалуулаад гүрэндэ тушааха зорилго табигдана. Юуб гэхэдэ, хэдэн жэлэй турша соо эрэ хурьгадые эрье болотор байлгахада ехэ гаргаша гарадагынь эли. Эгээл иимэһээ манай хонишод 1963 ондо долоо һаратай 1800 эрэ хурьга эрхимээр таргалуулжа гүрэндэ худалдахаар шиидэбэ. Эдээниие һайнаар эдеэлүүлхэ, харууһалха хүдэлмэри эмхидхэгдэхэ юм.

Хони үсхэбэрилгэдэ ажалые шэнэ аргаар эмхидхэдэг болоһоной ашаар валовой продукци 62 процентээр ехэ болоһон байна. Һүүлэй хоёр жэл соо хонишодой бригадануудта ажалай бүтээсэ 10—12 процентээр дээшэлээ гэжэ тоологдоо. Энээнэй ашаар продукциин өөрын үные хямдарһаниинь элитэ.

Хонишодой томодхогдоһон бригаданууд хадаа нэгэ эбтэй коллектив болгон хонишодые нэгэдүүлдэг байна. Ажалай эмхидхэлэй шэнэ арга алишье талаараа һайн. Юуб гэхэдэ, хүдэлмэри тиигэжэ эмхидхэхэдэ, колхозой хүтэлбэрилэгшэдые жэжэ божо ажалһаа сүлөөлдэг, холын хараатай гол шухала асуудалнуудта анхаралаа табиха аргатай болгодог.

ТУСХАЙ МЭРГЭЖЭЛТЭЙ УЧАСТОГУУД БАЙГУУЛАГДАХА

Хонишодой иимэ бригадануудай ажал хуу өө мөөгүй, бүхы юумэниинь һайн гэхын аргагүй. Эндэ дутагдалнууд бии. Үбһэ тэжээл бэлэдхэхэ хүдэлмэриин бүхы дээрээ оньһожоруулагдаагүй сагта бүхы малаа хүрэхэ хэмжээтэйгээр үбһэ тэжээлээр хангахань бэрхэтэй. Эгээл иимэһээ манай колхоз тусхай мэргэжэлтэй участогуудые байгуулха гэжэ шиидэбэ. Жэшээнь, хониной мяха, нооһо абадаг, үхэрэй мяха, һү абадаг мэргэжэлтэй участогууд бии болохо юм. Үйлэдбэриин шэнжэ баримталан участогуудые байгуулхада, хуушанай бригадануудһаа дээрэ гэжэ бидэнэр тоолонобди. Урданай бригада гү, али участогууд гээшэмнай колхоз соо байһан бага колхозуудтал адли бшуу.

Иимэ тусхай участогуудые үбһэ тэжээл бэлэдхэдэг тракторна отрядууд хангаха болоно. Иигэхэдээ үбһэ тэжээл бэлэдхэхэ, мал хараха хоёр ажалые нэгэдүүлжэ, нэгэ гарта үгэхэ болоно. Тусхай участогуудые байгуулһан ушар хадаа продукци ехээр абаха гэһэн зорилготой.

Иимэ участогуудые байгуулхадаа, хонишодой томодхогдоһон бригаданууд бэеэ даанги шэгээрээл үлэхэһөө гадна, эдэнэр бүришье бэхижэхэ болоно. Колхозой оньһон техникэ бүрин хүсөөрөө ашаглагдадаг болохо байна.

Эдэ бүгэдэ хадаа долоон жэлэй табадахи жэлэй даабариие амжалтатайгаар дүүргэхэ бата нүхэсэл болохонь лабтай.

Д-Ж. ДОНДОКОВ,

Агын округой XXII партсъездын нэрэмжэтэ колхозой главна зоотехник.

ЭНЭ ХУУДАҺАНДАМНАЙ:

- Ирагуу аялга зэдэл... лын айлшадта амжалт...
- Артистнар халуунаар у...
- *Байгаалиин эрхи...*
- Нева мүрэнэй эрьедэ.

Ленинградта харуулагдаа...

Нева мүрэнэй эрьедэ оршодог Ленинэй нэрэмжэтэ түүхэтэ хотодо совет эстампын хоёрдохи Бүхэсоюзна выставкэ нээгдэбэ. Тус выставкэ хадаа Ленинградай Ород музейн залнууд соо эмхидхэгдэнхэй. Хэрбээ хэдэхэн жэлэй саада тээ гол түлэб Москва болон Ленинградай уран зураашадай бүтээлнүүд иимэрхүү выставкэдэ дииләнхи олоор табигдадаг байгаа һаа, мүнөө үргэн уужам оронoймнай хизаар, область бүхэнэй уран зураашад олоороо хабаададаг болонхой. Энэ хадаа тэдэнэй уран һайханайнгаа талаар үрган хүгжэһэнэйнь гэршэ мүн.

Дээрэ дурсагдаһан выставкэ дээрэ Буряадай АССР-эй искусствын габьяата ажал ябуулагша Е. Н. Неволинагай «Хуушан байдал» гэһэн линогравюра табяатай. Энэ линогравюрань Е. Неволинагай «Буряад эхэнэр тухай туужа» гэһэн бүлэг зурагуудай нэгэн болоно.

Залуу уран зурааша А. Сахаровскаягай бүтээһэн буряад арадай суута эпос болохо «Гэсэрэй» шэмэглэлнүүд эндэ тусхай һуури эзэлнэ гэбэл алдуугүй. Жэнхэни буряад аялгатай эдэ зурагуудые харагшад илангаяа ехээр һонирхоно.

Елена Дроздова.

Москва.

Энээниие уншаа һэн гүт?

Хоёр зуугаад жэлэй тэндэ һэн гэхэ. Зулгы зохид зунай нэгэ үдэр Кипр арал дээрэ алба хэжэ байһан полкынхид холын аян замда мордоһон байгаа. Эдэнэр уһа сөөрэм, шугы бургааһа гаталан ябатараа зүгын тоһо ехээр олоһон байгаа хаш.

— Нүхэр полковник, мэдээсэхыемни зүбшөөгыт! Полкымнай сэрэгшэд булта зүгын тоһон болошоо,—гэжэ майор Васильев мэдээсэбэ гэхэ.

Нээрээшье харан гэһээнь шугы соо бөөгнэрэлдэһэн сэрэгшэдынь бултадаа зүгын тоһо эдижэ налайжа байба.

Һүүлдэ эрдэмтэдэй шэнжэлжэ үзэхэдэ, тэрэ шугын зүгынүүд липэ модонһоо тоһыень абажа, хэрэглэдэг гэжэ тодоруулһан юм. Зүгынүүд липэ модонһоо жэлдээ хэды ехэ тоһо абана гээшэб?! Тооложо үзэхэдэ эдэнэрэй суглуулһан тоһон нэгэ хүн дээрэ бодоходо 1,5—2 килограмм хүртэхэ болоно.

Мүнөө үедэ дэлхэй дээрэ зүгын 30 миллион гэр тоологдоно. Тиихэдэ манай орондо тэрэнэй 10 миллион гэрынь бии гэжэ тодоруулагданхай. Манай орондо липэ модоной үгышье һаа, тоһоор баян бусад ургамалнууд олон юм. Тэдэ ургамалнуудай нэгэн—тэрэнги, мойһон, рябина болон бусад ургамалнууд болоно.

Үргэн элдин Буряад оронoймнай ажахыда зүгы яһала ехэ олзо доход һүүлэй үедэ оруулдаг болонхой.

М. Бакутин,
биологиин эрдэмэй кандидат.

ЖЭМБУУРЭЙ

ЭШХЭРЭЭДУЙ БА...

Мүнөөдэрһөө классическа барилдаагаар Алас-... түрүү һуури эзэлхын түлөө мүрысөөн үнгэргэгд... хабаадалсахаар хүршэ — Шэтын, Амурай, Магад... Камчаткын областьнуудай, Примориин, Хабаровск... дай, Буряадай АССР-нүүдэй бүхэшүүл республик... Улаан-Үдэ хото хүрэжэ ерэнхэй. Мүрысөөн мартын ... үдэрнүүдтэ боложо, эндэ хабаадагшад бүхэ барил... дүрэ, мэхэ гохо харуулхаар бэеэ зэһэнхэй.

Манай корреспондент үсэглэлдэр дурсагдагша ... ласть, хизаарнуудһаа манай город айлшаар ерэһ... тренер, болон түлөөлэгшэдтэй хөөрэлдэжэ, иимэ ...

РСФСР-эй барилдаагшадай федерациин түлөөлэгшэ, СССР-эй габьяата тренер **Василий Иванович Анисимов:**

— Мүнөөдэрһөө зонын түрүү һуури буляалдалгаар эхилхэ шанга тулалдаан суглараагшадай анхарал татама гоё һайханаар, ехэ һонирхолтойгоор үнгэрхэ байна. Яахадааб гээ бол, зонын түрүү һуури эзэлхээр классическа барилдаанай дүршэл баянтай болоһон арбаад шахуу спортын мастернууд сугларанхай. Эдэнэрнай хэд бэ гээд хаража үзэхэдэ, Приморiин хизаарһаа аяар табан мастер шанга тулалдаанда хабаадалсахань. Эдэнэрэй нэгэниинь—хүнгэн бэетэйшүүлэй дунда орон дотороо, мүн гадаадын оронуудта суурхуулһан спортын мастер Никифоров болоно. Залуу энэ мастернай барилдаанай талаар ёһотойл хатуухан оньһотой болоһон бүхэ юм. Үнгэрэгшэ жэлдэ СССР-эй барилдаашадай суглуулагдамал командада оруулагдажа, Италиин бүхэшүүлэй нэгэнтэйнь барилдахадаа Эхэ оронойнгоо нэрэ солые шадамар бэрхээр хамгаалжа, нүгөөдэеэ очкогоороо диилэһэн намтартай. Эдэнэрһээ гадна, Хабаровскын хизаарһаа, Яхадай АССР-һээ хэдэ хэдэн спортын мастернууд ерэнхэй.

Зоно дотороо түрүү һуури эзэлһэн команда Россин Федерациин түрүү һуури буляалдаха эрхэ олохо юм. РСФСР-эй арадуудай зунай гурбадахи спартакиадада зорюулагдаһан энэ мүрысөөн Горький городто июль һарада үнгэргэгдэхэ юм.

Сэхынь хэлэхэдэ, барилдаашаднай бултадаа нэгэдэхи разрядтай, бараг лэ амжалта туйлаха аабза гэжэ найдагдана.

Яхадай АССР-эй барилдаашадай командын түлөөлэгшэ, спортын мастер **К. Поляков:**

— Манай команда зонын мүрысөөндэ спортын хоёр мастертай (нүгөөдүүлнай нэгэдэхи разрядтайнууд) ерэнхэйбди. Болохоёо байгаа мүрысөөндэ бэлдэжэ эхилһээр үнихэнэйбди. Командымнай түлөөлэгшэд январь һарада республикын түрүү һуури эзэлхын түлөө үнгэргэгдэһэн мүрысөөндэ шалгаржа, чемпионууд болоһон байха. Барилдааша бүхэн эндэ һайн амжалта туйлажа, түгэсхэлэй мүрысөөндэ хабаадалсаха эрхэ олохоор бэеэ зэһэнхэй.

Шэтын областиин барилдаашадай командын тренер **А. Шепилов:**

— Сэхынь хэлэхэдэ, зоно дотор эмхидхэгдэһэн командануудай дундаһаа манай спортсменүүд эгээл залуу командань гэжэ һананаб. Тиибэшье һаа, шанга тулалдаанда хамаг хүсэ, техникээ элсүүлжэ, мүрысөөнэй дээжэдэ хүртэлсэхэ зорилготойбди. Эдэнэрнай бултадаа нэгэдэхи разрядай нормо дүүргэнхэй, область дотороо болодог шанга мүрысөөнүүдтэ шалгаржа, чемпионой нэрэ зэргэдэ хүртэһэн домогтой. Тэдэнэй дундаһаа Шейтельман, Куницын, Куприянов, Зверев болон бусадые нэрлэмээр.

Буряадай АСС... нер, спортын ма... вич **Михайлюк:**

— Команды... мүрысөөндэ ... зоригжонхой. ... ри буляалдах... шүүл бэеэ һо... нэрэймнай оло... кын чемпионой ... раль һарада ... хүртөө һэн. Т... лер, Тышкилов... бусадые нэрлэ... һайхан барил... ниие баясуул... хэдэ тоологдо... мов энэ барил... хагүйнь. Ушар... лын Дэрээн ... бэшэг тамга ... ходомнайшье ... һуудагынь ех... яабашье һаа, ... һуури буляал... түгэсхэлэй мү... сахын тула ... оролдохоор эр...

Дурсагдагша м... далсагшадые кома... нүүрэйнгээшье т... Россин Федераци... шэ шадалаа, гоё ... туршалсахыень х...

Зураг дээрэ: ... команда харуул...

Л. ХАПДУ...

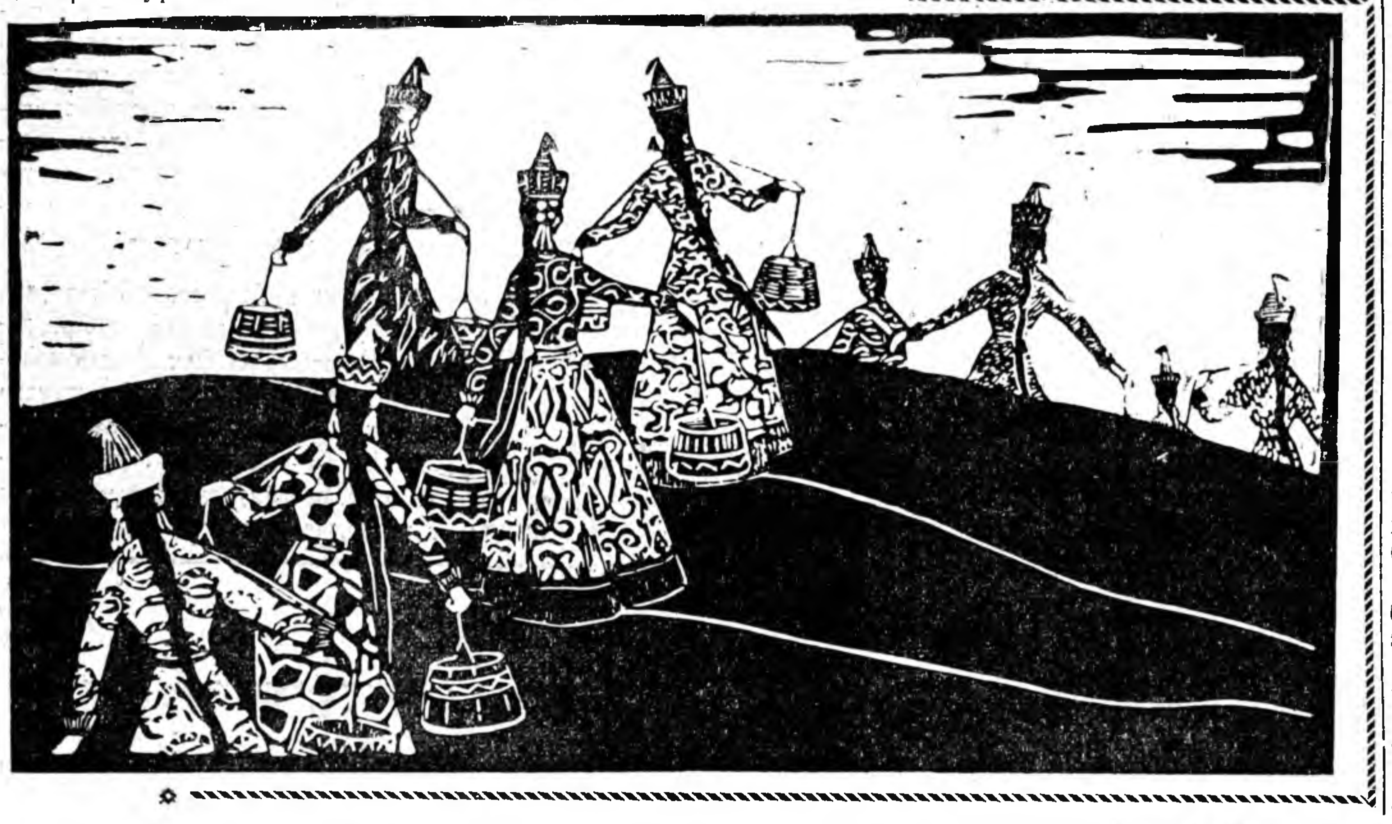

СТУДЕНТНЭРЭЙ ҮДЭШЭ

Республикын ниислэл хотодохи хоёр ехэ институдуудай студентнэр байд гээд лэ хани ёһоной уулзалгын үдэшэнүүдые үнгэргэдэг заншалтай болонхой. Иимэ нэгэ ээлжээтэ уулзалга мэнэ һаяхан хүдөө ажахын институдай шэнэ ордон соо үнгэргэгдэбэ. Үргэн ехэ сонхонуудтай актова зал... Досоонь дүүрэн хүн зон, һууха байхашье газар олдохоор бэшэ гэлтэй.

Уряалаар ерэһэн Доржи Банзаровай нэрэмжэтэ багшанарай институдай студентнэр энэ уулзалгада үнинэй, һайсашье бэлдэһэн хэбэртэй. Һонирхолтойшье, удхаараа уран хурсашье, яһала һайн программатай байгаа...

—Студент Клавдия Соктоева Владимир Маяковскийн «Бүхы хоолойгоороо» гэһэн поэмэһээ нэгэ хэһэг уншахань!— гэжэ конферансьейн мэдээсэхэлээр, залуу басаган сценэ дээрэ гаража ерээд, зохидхоноор, шадамар бэрхээршье уншажа, тэндэ суглараагшадай анхаралые татаба.

Дуушад Валерий Мунгалов Виктор Быков хоёр ирагуу гоёор дуу дуулажа, харагшадай зүгһөө мүн лэ баяр баясхаланда хүртэнэ. Студент Д. Очирова «Шэрэмхэн булад тахыешни», «Шэнэ газар дээрэ» гэһэн буряад арадай дуунуудые ханхинаса татан зэдэлүүлбэ.

Элдэб һони һонин номернууд хойно хойноһоо удаа дараалан гүйсэдхэгдэнэ. Багшанарай институдай студентнэр концерт харуулжа байна гэжэ мэдээгүй хүн абаһаар лэ хаанаһаа ерэһэн артистнууд бэ гээд асуужа боломоор байгаа.

Эндэ хабаадалсагшад сооһоо Жорж Гырылов бултыень булижа, суглараагшадай нэрьемэ альга ташалгаар хүндэлүүлбэ.

—Ямар гоё, хонгёо хурса хоолойтой хүбүүн бэ. Артист болохол юумэ аад, багша болохо эрмэлзэлтэй хүн байшоо хаш. Тиибэшье һаа, дуугаараал холо ошохо байха, —гэлдэжэ байгаад, зоотехническэ факультедэй студентнэр тэрэниие магтан, хоорондоо гүбэр-шэбэр хөөрэлдэнэ. Зал соо суглараагшад дууша залуу хүбүүе аадар бороогой шааяһандал альгаа ташажа, «бис» хашхаралдажа байгаад, дүрбэ дахин дуулуулжа һалаба.

Удаань буряад арадай хатар (Бальжинова), чешскэ полько (Нимбуева, Русина), татар арадай хатарнуудые (Русина) гэгшэд шадамар бэрхээр гүйсэдхэбэ. Һүүлшын номернуудай нэгэндэ хэлэ, бэшэгэй факультедэй гурбадахи курсын студент Евдокия Хамаганова «Энэдхэг хатарые» гарнуудаа уян зөөлэхэнөөр нугалзуулжа, нюрга бэеэ улаан бургааһандал дуран соонь хотилзуулжа байгаад, абьяастай сэбэрээр гүйсэдхэһэн байна.

Концертын һүүлээр институдай байшангай гурбадахи дабхартахи ехэ зал соо тус институдай духовой оркестрэй ирагуу гоё хүгжэм доро заримашуулынь хатар танца эсэтэрээ наадаһан, нүгөөдүүлынь нютаг нютагай хонгёо дуунуудай аялга тааралдуулан зэдэлүүлжэ, ёохор наада эмхидхэжэ, һүниин тэнгэһээ үнгэртэр баяр баясхалантайгаар зугаалба. Уулзалга аятай зохидоор, хүхюу сэнгэлигээр үнгэрөө. Иимэ уулзалгануудые городоймнай бусад олон һургуулинууд, студентнэрэй бүлгэмүүд саашадаа хододоо үнгэргэжэ байһай гээд һанагдана. Буряадай хүдөө ажахын институдай студентнэр иигээд багшанарай институдай студентнэртэ айлшалха уряалтай болобо.

Д. Балдуев,
студент.

Дулаарһан аад, хүйтэрөө

Үнгэрһэн март һарын хоёрдохи арбаад хоногто үргэн Буряад оронoймнай нютаг дэбисхэр дээрэ үүлэ багатай дулаан үдэрнүүд үзэгдэһэн байгаа. Энэ үе соо дунда зэргээр хоёрһоо зургаан градус хүрэтэр хүйтэн болоһон. Энэнь үнгэрэгшэ жэлнүүдтэй сасуулжа үзэхэдэ 5-8 градусаар дулаан болоһон жэшээтэй. Илангаяа дулаан үдэрнүүд мартын 18 болотор республикын урда аймагуудта үзэгдөө. Жэшээнь, Зэдын үйлэдбэриин управлениин нютагуудта 10—12 градус дулаан боложо, хаа хаанагүй саһан хайлажа, гол горхонуудые шааюулаа. Үнгэрһэн арбаад хоногой туршада республика дотор үргэлжэ саһан хайлаа. Тиигэжэ сабшалан, хадалан сагаан хүнжэлөө һэхэжэ, мал адуунай бэлшэхэдэ таатай зохид болоһон байгаа.

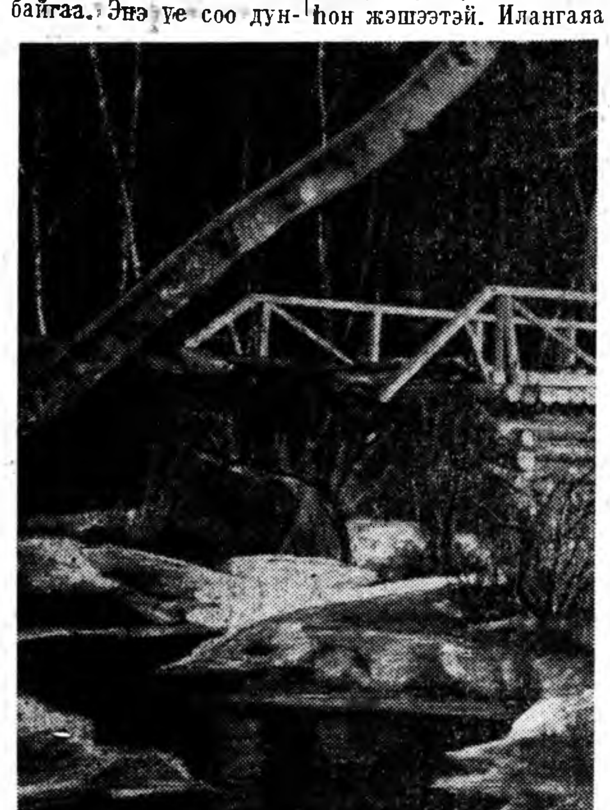

Хабарай горхон... Н. ВТЮРИНЭЙ фотоэтюд.

Хэдэн үдэрэй туршада аятай дулаан үдэрнүүдэй үзэгдэжэ байтар, хойто зүгһөө хүйтэн һалхин буужа, республикымнай нютаг бүхэндэ гэнтэ хүйтэржэ эхилээ. Хүйтэнэй ерэн сасуу мартын 19-дэ саһа шуурган боложо, секундын 15—20 метрэй хүсэтэй һалхин буугаа.

Һүүлэй мэдээгээр Үдын тала дайдаар, Тэлэмбэ нютагта 12 сантиметр саһан үлэнхэй. Баргажанда — 38, Байгал далайн эрьеэр 33, Горячинскда 43 сантиметр зузаан саһан хэбтэнэ. Холын хойто Баунт, Доодо Ангарта үшөөшье ехэ саһатай хэбээрээ байна.

Ин. Котов.

Халуунаар угтаба

Нютагтамнай БурАССР-эй дуу, хатарай ансамблиин бүлэг артистнар айлшалаа. РСФСР-эй габьяата, Буряадай АССР-эй арадай артист Ц. Хоборков, дуушан Б-Х. Дашиева, лимбэшэн, республикын габьяата артист М. Санжиев гэгшэдэй наадахые нютагаймнай ажалшад халуунаар угтаа.

Гадна дуушан Б. Бадлуев, хатаршан В. Альчиханов, дуушан В. Панчукова ба бусад ехэ амжалтатай.

Мүнөө тус ансамблиин артистнар нютагай колхозуудаар айлшалжа байнхай.

В. Галсанов.

Аха.

ХИЛЫН САДАНАҺАА

Ядерна зэбсэг туршалгые эсэслэн болюулха

Сахарын районда ядерна зэбсэг туршаһан Францийн правительствын үршагта муухай ябуулга хэһые дэлхэйн олониитэ уур сухалтайгаар буруушаана.

Францийн хэһэн ядерна тэһэлэлгые Ливиин правительство эрид шууд буруушаана. Ливиин премьер министр Фикини иигэжэ мэдүүлээ. Францийн ядерна туршалга Африкын арадуудта аюул тохёолдуулна, ядерна туршалга болюулха зорилгоор олон уласуудай зүгһөө гаргагдажа байһан хүсэлэл оролдолгодо тааралданагүй. Ливиин правительство буруушаалгын ното Францида эльгээгээ.

Сахарада Францийн хэһэн ядерна туршалгые «бодолгүй тэнэг ябуулга болоно» гэжэ Бирмын «Авангард» газетэ тоолоно. Энэ хадаа бүхы хүн түрэлтэндэ үһэриһэн, Алжирай бүрин эрхые дайраһан ябадал болоно гээд газетэ бэшэнэ. Францийн правительствын шэнэ бүдүүлиг ябуулгые бүхы арадууд болон оронууд эрид шууд буруушааха ёһотой гээд «Авангард» онсолон тэмдэглэнэ.

Сахарада Францийн правительствын ядерна тэһэлэлгэ хэһэндэ Японой правительство буруушаалга мэдүүлээ. Японһоо Парижда байдаг посольствын түлөөлэгшэ энэ буруушаалгые Францийн гадаадын хэрэгүүдэй министерствэдэ дамжуулан үгөө.

Чехословакиин эб найрамдал хамгаалха комитет ООН-ой генеральна секретарь У Танда телеграмма эльгээжэ, Францийн атомна зэбсэгэй Сахарада туршагдаһые эрид шууд буруушаагаа гээд ЧТК агентство мэдээсэнэ.

Алжирай газарые ядерна туршалга хэхын тулада оройдоошье хэрэглэхэгүй тухай алжир арадай болон тэрэнэй правительствын эрмэлзэлгые бидэнэр халуунаар дэмжэнэбди, ядерна туршалгые болюулха, тэрэшэлэн Африкада болон Центральна Европодо атомна зэбсэггүй байха гээшэ манай оронуудай аша туһада тааралдана. Энэ хадаа буу зэбсэг бүгэдэ ниитээрээ хураха, бүхы дэлхэй дээрэ эб найрамдал аршалан хамгаалха замда шухала шата боложо үгэнэ гээд ГДР-эй германо-арабска бүлгэмэй Алжирай Министрнүүдэй Соведэй Түрүүлэгшэ Бен Беллэдэ эльгээһэн телеграмма соо хэлэгдэнэ.

Сахарада Францийн хэһэн ядерна туршалгые эб найрамдалда дуратай арадууд уур сухалтайгаар буруушааха хүсэд эрхэтэй гээд Болгариин «Земеделско знаме» газетэ бэшэнэ. Алжирай Республикын бүрин эрхые хэрэгсээхэгүй, ядерна тэһэрэлгэнүүдэй хойшолонгуудһаа хододоо зайсахые эрмэлзэдэг бүхы хүн түрэлтэнэй дура хүсэлые тоохогүй гээшэ хоёр дахин хүндэ хүшэр гэмтэ ябадал болоно гээд эб найрамдалда дуратай арадууд тоолоно. Алжирай арадай болон Африкын бүхы арадуудай Сахарада атомна туршалга хэлгые буруушаалгада хүсэд таархажа байһанаа болгар арад элирхэйлэн мэдүүлнэ.

Холбоо барисааниинь бэхижэнэ

АККРА, мартын 22. (ТАСС). Африкын оронуудай хоорондохи холбоо барисаае саашадань бэхижүүлгэ Африкын эрхэ сүлөө болон нэгэдэлые хангаха эсэсэйнгээ зорилго дүүргэхэ хэрэгтэмнай туһалха гээд нютагай захиргаанай органуудай африканска союзые байгуулха талаар үсэглэлдэр Аккрада нээгдэһэн конференцидэ Ганын президент Кваме Нкрумын эльгээһэн бэшэг соо хэлэгдэнэ.

Африкын 15 ороной зуу гаран делегат, СССР, США, КНР, ГДР болон бусад оронуудһаа ерэһэн ажаглагшад конференциин хүдэлмэридэ хабаадалсана.

Совет космонавтнууд Бразилиин ниислэлдэ ерэбэ

РИО-де-ЖАНЕЙРО, мартын 22. (ТАСС). Авиациин болон космонавтикын талаар уласхоорондын выставкэдэ ошожо ябаһан совет космонавтнууд Павел Попович, Андриян Николаев үсэглэлдэр «ТУ-114» самолетоор Бразилиин ниислэлдэ ерээ.

СССР-һээ Бразилида байдаг элшэн сайд А. А. Фомин, советскэ посольствын хүдэлмэрилэгшэд, республикын президентын түлөөлэгшэд тэдэниие аэродром дээрэ угтаа.

Агаарай температурын 50 градусаар илгаатай байгаашье һаань, космонавтнууд согтой солбонууд зандаа. Угтагшад тэдэнэй гарые баяртайгаар барьяа, фото зурагуудыень буулгажа абаа, дурасхаал болгон гараа табижа үгэхыень гүйгаа.

Мүн энэ үдэр совет космонавтнуудтай Бразилиин президент Жоао Гуларт өөрынгөө үргөөн соо уулзаһан байна.

ОАР СИРИ ХОЁРОЙ ХООРОНДОХИ ХЭЛСЭЭН ДҮҮРЭБЭ

КАИР, мартын 22. (ТАСС). Президент Насер түрүүтэй ОАР-ай делегациин болон премьер-министр Битар түрүүтэй Сириин делегациин хоорондо эндэ хэлсээнэй болоһон тухай коммюнике толилогдоо. Делегацинууд «1958 ондо Египет Сири хоёрой нэгэдэнги байһанай дүй дүршэлые хаража үзөө, энэ дүй дүршэлэй һайн болон муу тала тухай һанамжануудаа мэдэлсээ, ямар алдуу эндүү али али талын зүгһөө гараһан байгааб гэжэ тодорхойлоо».

«Тэгшэ эрхэдэ болон федерацида үндэһэлэн» нэгэдэхэ бодото арга боломжо бии. Сүлөөрһэн бусад араб оронуудай таарамжатай эрхэ байдалтай энэ нэгэдэлдэ оролсожо шадаха гээд хоёр делегаци үгэеэ ойлголсоһон байна.

ОАР, Ирак болон Сириин нэгэдэлэй эмхидхэлэй байгууламжа» эдэ оронуудай бүхы эрхэ болон түүхэтэ уялгануудые хангажа шадахаар бата бэхи үндэһэ һуурида түшэглэхэ ёһотой. Эдэ гурбан орон нэгэдэлэй политика бэелүүлхэ, тиигээд энэ үгые бодотоор бэелүүлхын тулада бүхы арабуудай нэгэдэлэй гол хубинь болохо ёһотой гээд коммюнике соо саашадаа тэмдэглэгдэнэ.

Хонгёо дуунай ханх... түлөө

Ленин багша, түрэл коммунис парти, түрэһэн дайда тухай мүнөө үеын шэнэ дуунуудаар филармониин, арадай ансамбльнуудай болон хоорнуудай, республикын уран һайхаханай бүлгэмүүдэй репертуарые үргэдхэхын зорилготойгоор Буряадай АССР-эй Культурын министерство дуунай конкурс һаяхан соносхобо. Шэнээр бэшэгдэхэ дуунууд совет хүн зоной сэдьхэлдэ хэтэ мүнхэдөө арюун нангинаар һанагдаха Ленин багшын хэрэгые, коммунис партиин сэсэн мэргэниие магтаһан, республикынгаа мүнөөдэрэй ажабайдалые харуулхадаа урдахи дуунуудай революционно хүгжэлтыень баримталһан байха ёһотой.

Үгынгөө талаар уран хурса, удхаараа бүрин түгэс байхаһаа гадна, ... нэрнүүдэй, бага... танай, мүн үрг... лахаар зохид ... гүй.

Арадайнгаа с... гүнзэгы бодол... хадаа, гайхамш... һон Ленин баг... партияа, ажал... зоноо, тоонтото... нээр харуулха ...

Искусство бо... рын саашадаа ... рэгтэнь нүлөөл... конкурсдо эхил... мэргэжэһэншье ... позиторнууд ха... гэн эрхэтэй. Б... мнай ород, бур... ли тэгшэ хүгж... абан, дуунай т... лэн дээрэнь бэ... хадаа хамаагү... сын гуримда х...

Эрхим сэгнэ... дуунуудта тус... тэхөөр харааля...

композит...
1-дэхи шан—20...
2-дохи шан—1...
3-дахи шан—40...

үгэн...
найрууль...
1-дэхи шан—...
2-дохи шан—6...
3-дахи шан—3...

Жэнхэни бур... нээр, хүсэтэйг... тула энэ конк... рэн хабаадалс...

Р...
Ц. ...

Сагай уларил

Улаан-Үдын гидрометобсерваториин мэдээсэһэнэй ёһоор, мүнөөдэр республика доторнай бага зэргэ үүлэтэй байха, саһа шуурган болохогүй. Баруун зүгһөө һулахананаар һалхилха. Улаан-Үдэ городто үглөөгүүр 9—11 градус хүйтэн, үдэртөө 4—6 градус дулаан болохоор багсаагдана.

Мартын 25—26-най үдэрнүүдтэ республика дотор үүлэтэйшэг байха, зарим нютагуудта бага зэргээр саһан орохо. Баруун зүгһөө һулахананаар һалхилха. Һүниндөө 8—13 градус хүйтэн, үдэртөө 0—5 градус дулаан байхаар хүлеэгдэнэ.

Манай адрес, телеф...

АДРЕС РЕДАКЦИИ: г. Улан-Удэ, ул. Ле... ФОНЫ РЕДАКЦИИ: редактора—46-32, зам. ре... ответ. секретаря—27-37, отделов: партийной жи... —24-74, сельского хозяйства—47-59, советско... и культуры, литературы и искусства—34-05, п... транспорта, информации—35-14. писем и рабс... отдел переводов и корректорская—35-95, бух... Для междугородных переговоров — 16.

Гор. Улан-Удэ, типография Министер... Бурятской АССР.

Н00382.

БУРЯАД ҮНЭН

4-дэхи нюур
1963 оной мартын 24.